

Muutos

MAASEUTUTAITEEN MAAPERÄÄ MÖYHENTÄMÄSSÄ

Julkaisija: Seinäjoen taidehalli, Seinäjoen kaupunki

Taitto: Pii Anttila

Paino: Pro Print, Seinäjoki

2020

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO.....	5
Esipuhe.....	5
Omaa elämää mullistamassa.....	6
TAITEILIIJA-KEHITTÄJÄT.....	9
Mullistaja-hankkeen taiteilija-kehittäjät.....	10
Näkykö maaseudun vaikutus asuin- ja työympäristönä taidesisällöissasi?.....	12
Mitä maaseututaide käsitteenä sinulle tarkoittaa ja millaisia mielikuvia se herättää?.....	14
TAIDETTA JA TUTKIMUSTA MAASEUDULLA.....	17
Ruokaa, ravintoa ja biotaidetta.....	17
Syö aamupalaksi taideteos - tempaus.....	18
Maatilavierailut.....	21
Taide ruokii tulevaisuutta.....	23
SoS -station taidetapahtuma tyhjässä tilassa.....	29
Atmosfääri perinnemaisemassa.....	32
Taiteilijan ja tutkijan keskustelua.....	34
TAITEILIJOIDEN YHTEISÖLLINEN TILA MAASEUDULLA.....	36
Yhteisöllinen työtila, HUB.....	36
Kyläkoulusta taideresidenssiksi.....	38
Sosiaalinen kuvanveisto ja roolipelit.....	40
Yhteisöllinen korjaustyöpaja.....	42
Luento luonnon helmassa.....	44
Green gym & art -talkoot.....	47
Symposiumit maaseudulla.....	50
KANSAINVÄLISTÄ VERKOSTOITUMISTA MAASEUDULLA.....	52
Bench mark -matka I.....	52
Bench mark-matka II.....	60
Kansainvälinen verkostoitumispäivä lakeuksilla.....	70
YRITYSYHTEISTYÖ.....	74
Perhetila Toiska.....	74
Taivaltaen - yhdes.....	77
Rakkauspajut.....	79
Äkäputket.....	82
MAASEUTUTAIDEMALLI-HANKE.....	86
Mullistaja.....	86
Seinäjoen taidehalli.....	88
PÄÄTÄNTÄ.....	90
Millaisena näet taiteen tulevaisuuden yleisesti maaseudulla ja oman kotiseutusi maaseudulla?.....	90
Yhteistyötä, kuraattorivierailuja ja nostetta maaseututaiteelle.....	92

Esipuhe

Seinäjoen taidehallin toiminta mullistui toden teolla Maaseututaidemalli-hankkeen aikana. Ensimmäisiä haparoivia askeleita kohti maaseudun ja nykyaikaisen taiteen yhteyden tutkimista oli otettu jo parin vuoden ajan ennen hanketta. Mullistajaksi nimetyn hankkeen myötä tätä kokeilujen, tutkimisen ja verkostojen rakentamisen polkua tepasteltiin entistä määrätietoisemmin. Yllättäen, vaikkakin pitkien etsintöjen jälkeen, tuon polun varrelle sattui eräs navetta. Valtavassa 120-vuotiaassa rakennuksessa ei kuitenkaan koskaan ole ollut lehmiä tai muutakaan maataloutta. Nyt navetasta tulisi maaseudusta ajankohtaisella ja kansainvälisellä otteella ammentavan taiteen koti, jossa monet Mullistajassa kehitellyt ideat jatkavat eloaan.

Tätä kirjoittaessani Seinäjoen taidehalli valmistelee siis muuttoa uusiin tiloihin. Toiminta historialliseen Kalevan Navettaan rakentuvassa taide- ja kulttuurikeskuksessa on alkamassa. Samassa yhteydessä uudistetaan ohjelmalinjauksia, näyttelykonseptia ja haetaan uutta strategista suuntaa. Mullistaja-hankkeessa tehty työ on vaikuttanut tähän kaikkeen merkittävästi. Muita hankkeen jälkeinkin jatkuvia onnistumisia Mullistajalle on ollut paljon. Esimerkkeinä monipuolistuneet yhteistyömuodot paikallisten taiteilijoiden kanssa ja kansainvälisten kumppanuusien kartoittaminen.

On upeaa, että Leader Liiveri uskoi hankkeeseemme, tuki matkalla ja innostui vielä jatkamaan taiteilijoiden työn rahoittamista Buustia toimintaan goes Art:in muodossa. Suuri kiitos! Kiitollisin mielin muistelen myös monia muitakin hankkeeseen osallistuneita tahoja ja yhteistyökumppaneita. Taiteilija-kehittäjät, Tiina, Minna, Hilla, Christine ja Hanna – olette rohkeita ja mullistavia ammattilaisia. Syvä kiitos ja kumarrus kuuluu projektikoordinaattori Pii Anttilalle, joka luovalla, sopivan kriittisellä ja asiantuntevalla otteella vei hankkeen aivan eri sfääreihin kuin mitä hanketta kirjoittaessa olimme uskaltaneet toivoa.

Lopuksi haluan jakaa oivalluksen, joka itselleni avautui hankkeen aikana: Taiteellisella ajattelulla ja työskentelyllä on valtavasti mahdollisuuksia ja annettavaa yhteiskunnan eri sektoreilla, myös ja etenkin maaseudulla. Tuntuu siltä, että nykypäivän mutkistuvassa ja katastrofien uhkan sävyttämässä maailmassa taide voisi olla osa ratkaisua kohti vakautta, kohtuullisuutta ja hyvää elämää. Jatetaan työtä sitä kohti yhdessä, navetassa, landella ja kaupungissa.

Sanna Karimäki-Nuutinen
Näyttelykoordinaattori
Seinäjoen taidehalli

Omaa elämää mullistamassa

Mullistaja-hanke oli jo käynnissä, kun itse hypäsin sen rattaita pyörittämään ja muutin perheeni kanssa Helsingistä Seinäjoelle aloittaakseni työt projektikoordinaattorina Seinäjoen taidehallilla. Ennen muuttoa kävimme jo aikaisemmin varatulla hiihtolomareisulla lasten kanssa New Yorkissa, ja uutta asuntoa etsittiin sieltä käsin. Lomamatkalta lasten ihmetykseksi tultiin muuttolaatikoiden valtaamaan kotiin Helsingissä, josta aamulla aikaisin lähdettiin Seinäjoelle katsomaan, miltä uusi koti näyttää. Ensimmäinen työpäivä sujui siis sujuvasti jet lagissa! Mullistin oman elämäni kertaheitolla. Palasin takaisin kotiseudulleni, jossa viimeksi olin asunut alle

parikymppisenä. Mieheni on irlantilainen taiteilija, joten Seinäjoen taidekenttä kasvoi samalla yhdellä taiteilijalla. Tämähän oli myös hankkeen tavoitteissa. Tavoite saatiin näin hienosti plussan puolelle heti työni aloitettua.

Maaseututaidemalli-hanke alkoi syyskuussa 2017 projektikoordinaattori Heli Keski-Huikun luotsaamana. Hän kuitenkin siirtyi muihin tehtäviin, joten jatkoin maaliskuussa 2018 siitä, mihin hanke oli joulukuun lopussa jäänyt. Taiteilija-kehittäjät olivat jo rekrytoitu mukaan. Heidän kanssaan lähdimme toteuttamaan kehittämispäiviä yhdessä. Hankkeen painopiste oli taiteilijoiden ja maaseudun paikallisyhteisöjen ja yritysten yhteistyötapojen mallintamisessa. Lisäksi työtäni oli tutkia, millainen residenssi alueelle sopisi. Tarkoitus oli myös luoda verkostoja alueellisesti ja kansainvälisesti. Perhekoti Toiska Koskenkorvalla oli jo valikoitunut yhteistyökumppaniksi. Toiskalaisten kanssa jatkoimme ympäristötaideteosten suunnittelua. Kolme erilaista taideteoskonseptia rakentuikin heidän pihapiiriinsä.

Päätin alusta lähtien, että haluan palkata mahdollisimman monta taiteilijaa asiantuntijaksi ja niin edesauttaa heidän työllistymistään ja samalla kunnioittaa taiteilijan työkuva ja asiantuntijuutta. Taiteilijan työ ei ole se helpoin ansaintakeino. Taiteilijan työn hinnoittelu on todella tapauskohtaista ja vaihtelevaa. Hankkeessa kiinnostavinta oli se, että taiteilijat oli palkattu kehittäjiksi, jotka eivät tehneet niinkään omaa taiteilijan työtään vaan kokeilivat, testasivat ja laativat taidekonsepteja. He antoivat siis vuosien aikana hankkimaansa taidekentän asiantuntijuutta työpanoksekseen.

Taiteen keskustuimikunnassa on ollut käynnissä Taiteilijan asiantuntijuuden ja välittäjätoiminnan kehittämisohjelma, jonka aikana on toteutettu kokeiluja, miten taiteilijan asiantuntijuutta voitaisiin hyödyntää eri organisaatioissa. Mullistaja-hankkeen aikana vahvistui ajatus siitä, että taiteilijoiden työskentelymahdollisuuksia

asiantuntijoina, taiteilija-kehittäjinä, voisi hyödyntää paljon enemmän. Näin varsinkin pienemmillä paikkakunnilla, joissa taiteen esittämiskaikat ovat harvassa. Suomen monet kunnat ja kylät hyötyisivät taiteilijoiden työpanoksesta ja ideoinnista alueen kehittämisessä.

Näkisin, että aluekehitykseen, omavaraistalouteen ja luonnonsuojeluun liittyviä taideprojekteja voitaisiin toteuttaa yhteistyössä yritysten, yhteisöjen ja tutkijoiden kanssa. Näin maaseudusta saataisiin taiteilijoille elinvoimaisempi työskentelyalue. Kenttä, missä yritykset ja kolmannen sektorin toimijat osaisivat hyödyntää taiteen osaamista laajemmin. Toisin sanoen ympäristötaide nähtäisiin osana ympäristön laajempaa kehittämistä, yhteisötaide osana kyläyhteisöjen palvelukehittelyä ja niin edespäin.

Maaseututaidemalli-hankkeen aikana monet kehittämisspäivät pidettiin ulkona. Kommelluksilta ei säästyty. Valitettavasti erästä asiantuntijaa pisti kieleen ampiainen, kun hän oli syömässä korvapuustia pellolla. Navigaattori ei aina vienyt kaikkia Mullistajia samalle puolelle jokea, vaan jouduttiin välillä huutelemaan virran ylitse toisillemme. Yhteishenki kasvaa luonnonhelmassa, se tuli todettua moneen otteeseen. Oli kyse sitten yllättävästä 10 kilometrin patikointiretkestä sandaalit jalassa Englannissa Jersey'n kukkuloilla meren rannalla, patikointiluento Seinäjoen Paukannevan pitkospuil-la joulukuun viimassa tai syyskuinen pulahdus Kyrönjokeen yhdessä kansainvälisen taiteilijajoukon kanssa.

Hankkeen aikana kävimme myös Englannissa benchmarkkaamassa. Elämyksiä riitti matkalla, kun kuljimme paikallisten taideammattilaisten mukana. Taide-elämyksiä paikallisen kanssa kokiessa pääsee paikkoihin, joihin muutoin ei pääsisi ja tapaa ihmisiä, joi- ta ei muutoin kohtaisi. Pääsimme yöuinnille Atlantin valtameren katsomaan bioluminesenssi-ilmiötä. Se tarkoittaa biologista valo-

tuotantoa meressä. Bristolissa paikallinen taiteilija vei meidät ka- naaliveneajelulle auringonlaskun aikaan.

Toisen matkan teimme Ruotsiin ja Tanskaan taidehallin työnteki- jöiden kanssa. Kävimme tutustumassa yhteentoista eri taidepaik- kaan kolmessa eri kaupungissa. Hienoin kokemus oli jälleen kerran Tanskan maaseudulla. Viborgissa kartonkitehtaan ympärille raken- tuneen ympäristötäidenäyttelyn avajaisissa taiteilijat ottivat mei- dät avosylin vastaan ja kertoivat toiminnastaan. Vieraanvaraisuus kummallakin matkalla on ollut runsasta. Näiden kohtaamisten on tarkoitus jatkossa poikia erilaisena yhteistyönä.

Itselleni hanke on ollut mahtava verkostointimatka niin Seinäjokeen kuin taidemaailmaan ympäri Suomea ja Eurooppaa. Olen saanut ideoida eri toimintamalleja asiantuntijoiden kanssa ja tavannut tärkeää työtään maaseudulla tekeviä upeita ihmisiä sekä toteut- taa taiteen ja tieteen välisen seminaarin, että taidetapahtuman, Seinäjoen vanhalla paloasemalla. Toteutimme myös perinnealueen siivoustalkoot, jossa yhtenä osana oli ympäristötaidepaja. Leader Liiveri myös jatkoi taiteilijoiden tukemista, kun yhdistyksille avat- tiin taiteilijan palkkaamiseen erillishaku syksyllä 2019. Toivon, että tämä kirja avaa näkymiä siihen, mitä kaikkea maaseututaide voi olla ja mitä maaseutu voi taiteilijalle tarjota eri organisaatioiden toimiessa yhdessä sen mahdollistajana.

Pii Anttila
Projektikoordinaattori
Seinäjoen taidehalli

TAITEILIJAJA-KEHITTÄJÄT

Taiteilija-kehittäjät ovat taiteilijoita, taidekasvattajia ja taiteilija-tutkijoita, jotka ovat erikoistuneet työskentelemään erilaisissa kehittämistehtävissä organisaatioissa ja yhteisöissä taidealan ulkopuolella. (Lehikoinen et.al, 2016, s. 8) Taiteen toimintalogiikalla ja taiteen keinoilla voidaan siis tarkastella esimerkiksi organisaation toimintaa ja sen taustalla vaikuttavia arvoja tai vahvistaa vuorovaikutusta, yhteispohdintaa ja uusien ideoiden tuottamista.

Taiteiden, taidepedagogiikan ja taiteellisten interventioiden keinoin voidaan myös oppia uutta ja vahvistaa uudistumiseen, uudistamiseen, toimintaympäristössä tapahtuvan muutoksen käsittelyyn sekä ongelmanratkaisuun liittyviä taitoja. (Lehikainen et.al, 2016, s. 11)

Taiteilija-kehittäjän työnä organisaatiossa voi olla taiteellisen tapahtuman järjestäminen tai suunnittelu. Se voi olla uuden aktiiviteettimuodon tai taiteellisen toimintamuodon kokeileminen tai kansainvälisen toiminnan kehittelyä. Taiteilija voi myös tarjota taiteen tekemiseen, esittämiseen ja vastaanottamiseen liittyvää asiantuntemustaan, osaamistaan ja kokemustaan. Taiteilijat voivat esimerkiksi havainnoida ympäristöjä ja sosiaalista vuorovaikutusta, rakentaa, esittää ja tulkita merkityksiä, tehdä piilomerkityksiä näkyväksi ja etäännyttää niitä arjen tilanteista.

Taiteilijoiden asiantuntemus lisää uteliaisuutta ja esteettistä ajattelua, nyrjäyttää ajattelua ja luo sosiaalista koreografiaa ja elämyksellisyttä. Nämä ovat juuri sellaista luovaa osaamista, jota organisaatiot yhä enemmän tarvitsevat (Lehikainen et.al, 2016, s.24).

Mullistaja-hankkeen taiteilija-kehittäjät

Seinäjoen taidehalli palkkasi viisi ammattitaiteilijaa taiteilija-kehittäjiksi reiluksi vuodeksi, toimeksiantosopimuksella. Työtehtävänä oli osallistua hankkeen kehittämispäiviin, joissa testattiin ja kehitettiin maaseudulle erilaisia työtiloja ja työtapoja.

Hilla Hautanen on seinäjokelainen taiteilija ja taidehistorian maisteri. Hän yhdistää työskentelyssään mm. maalaus- ja tekstitaidetta, ja grafiikan menetelmiä. Hautasta kiinnostavat alkuperäiskansat ja -kulttuurit, henkisyys ja henkiset perinteet. Teoksissaan hän pyrkii säilyttämään urbaanin ihmisen kosketuksen omaan luontoyhteyteensä, pohtimaan nyky maailmaa ja valintoja ekologiselta kannalta.

Christine Jalio on kansainvälisesti palkittu korutaiteilija, joka harastaa vanhoja ajoneuvoja ja kerää romua. Jalio asuu ja työskentelee Lapualla. Hän on aktiivinen jäsen Lyijylankaosaston luovassa yhteisössä, joka on yhteisöllinen työ- ja taiteilijatila kulttuurikeskus Vanhassa Paukussa Lapualla.

Minna Salonen on ilmajokelainen taidemaalari, joka saa inspiraationsa paikallisesta maisemasta. Hän toimii Seinäjoen taiteilijaseuran sihteerinä. Salonen hyödyntää kierrätysmateriaaleja ja yhdistelee eri käsityötekniikoita taiteelliseen työskentelynsä.

Tiina Laasonen on seinäjokelainen kuvanveistäjä, ympäristötaiteilija ja taiteen opettaja, jolle taiteellinen työ on keino pohtia ihmisyyttä ja käsitellä suhdettamme ympäristöön. Hänen veistoksiin ja installaatioihin käyttämänsä materiaalit valikoituvat idean ja sijoituskohteen mukaan. Työskentely kolmiulotteisten muotojen kanssa on hänelle aiheen, materiaalin ja tilan vuoropuhelua. Laasonen työssä hiljaisuus on hyvin äänekästä. Viimeisimmät yksityisnäyttelyt Laasonella oli vuosina 2018–19 Pohjanmaan museossa, Vaasassa sekä Nelimarkka-museossa, Alajärvellä.

Hanna Korhonen työskentelee laaja-alaisesti tanssitaiteilijana. Korhonen on valmistunut teatterikorkeakoulusta tanssitaiteen maisteriksi. Vuosina 2013–2016 Korhonen työskenteli yleisötyön läänintaiteilijana Taiteen edistämiskeskuksessa Pohjanmaalla. Tällä hetkellä Korhonen työskentelee freelance-tanssitaiteilijana toteuttaen aktiivisesti erilaisia esittävän taiteen projekteja sekä perinteiseen näyttämökonseptiin, että myös uusiin ja erilaisiin ympäristöihin. Lisäksi Korhonen työskentelee kulttuurikentän erilaisissa asiantuntija- ja kehittämistehtävissä.

Taiteilija-kehittäjät:

Näkykö maaseudun vaikutus asuin- ja työympäristönä taidesisällöissäsi?

Tiina Laasonen: Lapsuus maaseudulla lakeusmaiseman laidalla vaikutti tapaani ymmärtää ja hahmottaa ympäristöäni. Opin kunnioittamaan hiljaisuuden kulttuuria, joka oli läsnä sekä ympäröivässä luonnossa että ihmisissä. Hiljaisuus ja pyrkimys rauhaan näkyvät teoksissani ja tavassani työskennellä.

Minna Salonen: Olen kotoisin maaseudulta pienestä kylästä ja olen lähes koko ikäni asunut maaseutumaisessa ympäristössä. Olisi siis ihme, jos se ei vaikuttaisi työskentelyyni. Maaseudulla eläminen tarjoaa paljon visuaalisia ärsykeitä, jotka suodattuvat taiteeseeni tavalla tai toisella. Olen aina käsitellyt luontoaiheita taiteessani ja lähes päivittäin hämmästyin siitä, miten paljon mielenkiintoisia yksityiskohtia luonto tarjoaa, kun vain maltaa pysähtyä!

Christine Jalio: Uskon, että näkyy. Tekemiseni ja taiteeni ovat rauhallisempaa, syvällisempää ja herkempää kuin mitä uskoisin sen olevan, jos vielä asuisin Helsingissä. Lisäksi viimeisin kokoelma, jota tälläkin hetkellä työstän, käsittelee suhdettani lapsuuden mielikuviin Suomesta ja suomalaisuudesta. Ne olivat melkein yksinomaan mielikuvia isovanhempieni elämästä maaseudulla Lapualla. Teen myös paljon (nonsense)taidetta yhteisössäni työskentelevien taiteilijoiden kanssa yhteistyönä omaksi ja kaupunkimme asukkaiden iloksi. Osallistumme tapahtumiin tempauksilla ja luomme uusia vuodenaikaan liittyviä, paikkasidonnaisia teoksia kaikkien nähtäväksi noin kaksi kertaa vuodessa.

Hanna Korhonen: Olen kotoisin Pirkkalasta, joka taannoin lapsuudessa oli vielä melko lailla maalaiskunta. Lähes kaikki lapsuuden ja nuoruuden lomani olin isovanhempieni luona maalaistalossa Hankasalalla, ja edelleen vietän siellä aikaani mahdollisuuksien

mukaan. Siellä koen yhteyttä luontoon ja maaseutuun. Jonkinlainen juurevuus ja maadoittuminen tuntuu kehossa asti. Luonnossa ollessani koen jotenkin syvempää läsnäoloa, rauhaa ja tunnen, että olen osa jotain suurempaa elollista kokonaisuutta.

Maaseudulla ja luonnossa koetut kokemukset ovat kuitenkin olleet itselleni ja työlleni merkittäviä, ja uskon että ne ovat säilyneet minussa myös silloin kun olen asunut pitkään Turun ja Helsingin keskustoissa. Reilut kuusi vuotta muutin Seinäjoelle. Seinäjoelle, ”maalle” muuttaessani, kuvittelin, että elämäni ja taiteeni muuttuisi maaseudun vaikutuksesta paljonkin. Ainakaan tällä hetkellä en osaa osoittaa sormella mikä olisi muuttunut, ehkä jonkinlainen suhteeni luontoon ja maaseutuun on ollut olemassa minussa lapsuudesta asti, ja se vaikuttaa jollakin tapaa taiteelliseen työskentelyyni. Ehkä sen suurimmat vaikutukset liittyvät juuri kokonaisvaltaiseen kehollisuuteen ja läsnäoloon.

Hilla Hautanen: Jonkin verran. En ole tietoisesti halunnut lähteä korostamaan paikallisuutta, murreta, kulttuuria tai tapoja. Pikemmin vaikutus on hienovaraisempaa ja tunnustelevaa. Viitteitä maaseudusta on, mutta taiteeni kommunikoi ennen kaikkea asioiden ja ilmiöiden rajapinnassa. Ne voivat tapahtua yhtä aikaa maaseudulla, kaupungissa tai toisessa universumissa. Maaseutu taiteellisessa työskentelyssäni näkyy luontosuhteessa, rakkaudessa luontoon ja sen ihmeisiin, juurevuudessa, kunnioituksessa maaseudun perinteisiin ja tarinoihin, kulttuuriperintöihin ja historiallisiin asioihin ylipäättään. Samalla myös tulevaisuuden teemat ovat tärkeitä.

Mitä maaseututaide käsitteenä sinulle tarkoittaa

ja millaisia mielikuvia se herättää?

Tiina Laasonen: Maaseututaide tarkoittaa minulle mahdollisuutta etsiä keinoja taiteen kokemiseen ympäristössä, jossa taide on koettu saavuttamattomaksi ja vieraaksi ilmiöksi ja jossa taide ei ole ollut läsnä. Maaseututaiteen käsite ruokkii mielikuvia yhteisöllisyydestä, taiteen ilmiöistä liitettyinä ympäristöön tai yhteisöön, hetkellisyydestä, monumentaalisuudesta ja tila- ja ympäristötaiteen läsnäolosta jokapäiväisessä elämässä.

Minna Salonen: Kun spontaanisti mietin käsitettä maaseututaide, mieleeni tulee lähinnä riemastuttava lte-taide ja tietynlainen välittömyys ja helposti lähestyttävyyys. Puhutaanko ollenkaan varsinaisesta kaupunkitaiteesta? Jos puhutaan tiettyyn ympäristöön tehtävästä taiteesta, on selvää, että maaseutuympäristöön ei sivi välttämättä samanlainen taideteos kuin kaupunkiympäristöön. Myös sanan yhteisöllisyys liittäisin vahvemmin maaseututaiteeseen.

Christine Jalio: Minulle maaseututaide tarkoittaa maaseudulla toteutettavaa taidetta, joka ottaa kantaa maaseudun haasteisiin, ilmaisee maaseudun tunnelmia tai tuo maaseudulle ja ympäristönsä jotain uutta, jotain hyvää tekevää. Minussa maaseututaide käsitteenä herättää vahvoja yhteisöllisyyden mielikuvia, yhteisön osallistamista ja interaktiivisuutta katsojan kanssa. Se herättää myös ajatuksia pitkistä pelloista, viihtyvyydestä, lämmöstä, kökästä ja ilosta: yhteishengestä suuremman hyvän saavuttamiseksi.

Hanna Korhonen: Itse en oikein pidä etuliitteistä taide-sanan yhteydessä. Tuntuu, että usein se jotenkin alentaa taiteen arvoa (vrt. lähiötaide, hoivataide jne). Mieluummin puhuisin vain 'taiteesta' ja selventäisin taiteellista sisältöä sitten useammilla sanoilla tai erillisellä lauseella. On ymmärrettävää, että määrittäviä sanoja tarvitaan esimerkiksi rahoitusta haettaessa. Ja toki lyhyet käsitteet ja määritteet helpottavat ja yksinkertaistavat kommunikointia. Mutta ehkä "maaseututaide" ei ole vielä vakiinnuttanut käsitteenä paikkaansa, joten se herättää hyvin erilaisia mielikuvia ja ennakoasenteita kuuliyoissaan ja tarkoittaa jokaiselle hieman erilaisia asioita. Tavallaan toivoisin, että maaseututaide on sanana vain välivaihe ja jossain vaiheessa ihmiset sekä maaseudulla ja kaupungeissa voisivat kokea taidetta ilman etuliitteitä.

Hilla Hautanen: Perinteiden ja kulttuurisidonnaisten asioiden viemistä uudelle tasolle: myönteistä muutosta maaseututaiteen kentässä, erilaisuutta, rajojen rikkovuutta, rajapintojen ja ilmiöiden uusia tarkastelutapoja ja näkökulmia, totuttujen ja arkipäiväisten asioiden ja esineiden hyödyntämistä uusilla innovatiivisilla tavoilla. Ennen kaikkea avoimuutta uusia ympäristöjä kohtaan.

Ruokaa, ravintoa ja biotaidetta

Läänintaiteilija Antti Tenetz piti keskustelutilaisuuden biotaiteesta Seinäjoen taidehallilla maaliskuussa 2018. Tilaisuus oli historia-katsaus siihen, miten biotiede ja taide ovat kulkeneet käsi kädessä paljon kauemmin kuin biotaide on ollut olemassa. Tenetz tarkasteli tunnettuja taideteoksia biologisista lähtökohdista ja avasi eri teoksien maailmaa ja taustaa. Palautteessa oli kommentoitu mieleenpainuvana ja vaikuttavana biotaiteen syvä yhteistyö luonnon kanssa. Keskustelussa nousi pohdintaan tutkijoiden ja taiteilijoiden yhteistyö, jotta tutkimukset saadaan visuaaliseen muotoon ja katsojille turvallisesti esille. Näin vältetään terveystriskit. Monet biotaideteokset eivät ole ikuisia tai ainakin ne muuttuvat ajan saatossa, sillä taiteeseen käytetty materiaali voi olla vaikka hometta, hiivaa tai muuta kasvustoa.

Biotaideluento innoitti hankkeessa katseen kohti alueen maataloutta ja ruoantuotantoalaa. Lähdimme kartoittamaan ruoka-alan tutkijoiden ja taiteilijoiden mahdollisuuksia työskennellä yhdessä alueella. Into Seinäjoki Oy järjestää Food Business Summit –tapahtuman vuosittain. Etelä-Pohjanmaa on julistautunut ruokamaakunnaksi. Näin ollen pohdittiin, että olisi kiinnostavaa nähdä taiteilijat mukana pohtimassa ruoantuotannon, ruokaketjun, omavaraisuuden sekä yleensäkin ravinnon merkitystä alueella ja sen eri ilmeneismuotoja taiteen keinoin.

Taiteellinen toiminta ja tutkimus lisäävät ruokaketjun läpinäkyvyyttä ja tuottavat kuluttajalle tietoa visuaalisuuden kautta. Mullistaja -hankkeen ensimmäinen askel kohti tätä oli tuottaa Syö aamupalaksi taideteos! -tapahtuma yhdessä ABSeinäjoen kanssa. Tapahtumassa Mullistaja-hankkeen taiteilija-kehittäjät kokosivat hävikkiruoasta osallistujille aamupalan. Kävimme bench mark -matkalla Englannissa Jersey saarella, jossa tutustuimme Morning Boat -produktioresidenssiin. Se tuottaa taideprojekteja alueelle yhteistyössä saaren alkutuottajien kanssa.

Marraskuussa 2018 Taide ruokii tulevaisuutta -seminaari kokosi Seinäjoen taidehallille ruoka-alan tutkijoita ja ravinnosta ja ruoan merkityksestä kiinnostuneita taiteilijoita keskustelemaan. Mullistaja-hanke oli mukana toteuttamassa taidetapahtumaa SoS-station Seinäjoen vanhalla paloasemalla yhteistyössä Pixelache-festivaalin kanssa. Tapahtuma tarkasteli ruokaa keinona laajentaa yhteiskunnallisia ja ekologisia yhteyksiämme ja riippuvuussuhteitamme ja pohti kotia osana luontosuhdettamme.

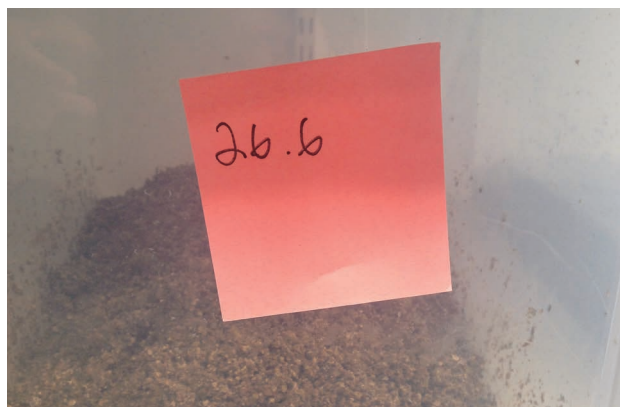
Syö aamupalaksi taideteos - tempaus

Hankkeessa toteutettiin Syö aamupalaksi taideteos! -tapahtuma, jossa taiteilija-kehittäjät tekivät hävikkiruoosta aamupalakattauksen ABSeinäjoen tiloissa, joka on Into Seinäjoki ja SeAMKin hallinnoima yhteisöllinen tila agrobiotaloudessa toimiville henkilöille, tutkijoille ja yrityksille Seinäjoen yrityskeskittymä Framilla. Mullistaja-hankkeen taiteilija-kehittäjät tekivät jokaiselle paikalle tulleelle vieralle aamupalalautasen, joka oli nimetty ja laitettu esille pöydälle näyttelyn muodossa.

Tilaisuudessa esittelimme Mullistaja-hanketta että pyysimme osallistuneita vastaamaan, miten sinun alasi voisi tehdä yhteistyötä taiteilijan kanssa? Vastauksissa oli mm. seuraavia ehdotuksia, joita on Mullistajassa myös jonkin verran toteutettu:

- Siivousalan yrittäjällä haave tarjota asiakkaille taidetta tiloihin.
- Yhteistyö Tietoprovinsin ja Epanet-verkoston tutkijoiden kanssa.
- Kierrätystalouden ja toisen ”jätteiden” hyödyntämiseen ideointia (ruoka & kaikki muu mm: tilat, kalusteet)
- Ravintolapäivä Seinäjoelle. Taiteilijat voisivat suunnitella hävikkiaineeksista valmistettuja tuotteita/aterioita/elintarvikkeita myös elintarvikealan yrityksille ja ravintoloille. Tuoda taiteen avulla aihe näkyväksi yhteiskunnalle.
- Maaseutumatkailuyritysten kanssa tehdyt tilataideteokset tm. ohjelman/palveluiden tarjoaminen ja konseptointi esim. kansainvälisiä vieraita varten.
- Moniaististen ruokaelämysten järjestäminen. SeAMK Ruoka-restonomikoulutuksen ja paikallisten taiteilijoiden yhteistyö annossuunnittelussa jne.

Maatilavierailut

Mullistaja-hankkeen toimenpiteet jatkuivat aamupalatempauksen jälkeen, jolloin otettiin suunnaksi maatilavierailut. Ensimmäiset kohteet olivat Nopan luomumaitotila Ilmajoella ja Ollikkalan sirkkatila Kurikassa. Taiteilija-kehittäjän näkökulmasta katseltiin maatiloja miettien, miten taiteilija voisi tehdä yhteistyötä maatalojen kanssa.

Nopan luomumaitotilan lehmillä on vapaa kulku pihatossa, josta lehmät pääsevät laiduntamaan kesäisin vapaasti ulos. Esteettisesti ajateltuna lehmien vapaa laiduntaminen kesällä ylläpitää perinteistä maaseutumaisemaa voimissaan. ProAgrian Etelä-Pohjanmaan puheenjohtaja Maarit Noppa esitteli meille tilaansa. Puimme suojavaatehaalarit päällemme, menimme lehmien kanssa aitaukseen ja kävimme läpi navettaa sekä pihattoa. Olimme ensimmäinen tilalla vierailut taiteilijaryhmä.

Lakeus on tullut tutuksi kuvataiteessa perinteisinä latomaisemina maalauksissa. Latoja on enää harvassa ja latomaalareita vieläkin vähemmän. Mitkä ovat taiteen tulevaisuuden näkymät lakeuksilla? Voisiko latomaisemamaalauksen perinnettä jatkaa ihan uudella tavalla tavoilla tuoden tämän päivän maaseutua esille filosofisista, maisemaa ja elämäntapaa ja sen muutosta pohtivan taiteen avulla? Nykytaide maaseudulla voisi olla rajoja rikkovaa, yllätyksellistä ja esittämistavoiltaan uutta luovaa, tapahtumallista toimintaa.

Maatilatkin ovat ainaisessa muutoksessa ja tuotantovaatimukset ovat hurjia. Tästä muutoksesta saimme näkymiä Ollikkalan sirkkatilalla. Tila oli aikaisemmin sikatila, mutta nyt sieltä kuuluu röhkinän sijaan sirtys. Finsectin toiminnanjohtaja Lauri Jyllilä esitteli meille tilaa, kertoi sirkkojen käytöstä ruoantuotannossa ja alan tulevaisuusvisioista. Jyllilä painotti, että sirkat ovat hyvä proteiiniläisä ruokavaliota, mutta tarkoituksena ei ole täysin korvata lihaa tai papuja proteiineina. Saimme vierailumme aikana maistiaisia.

Sirkkatila jatkaa maatilaperinnettä ennakkoluottomasti uudistaen tuotantoa eläinlajeihin, jota täälläpäin maailmaa ei ole totuttu syömään. Uuden luominen vaatii tutkimista, kokeilua, keskustelua, kriittisyyttä ja kokemuksien tarjoamista ihmisille, jotta asia tulisi tietoisuuteen ja tutuksi. Nämä ovat juuri niitä samoja asioita, mistä taiteilijat ammentavat teoksiinsa. Avoin ja tutkiva mieli avaa uusia näkökulmia työhön kuin työhön. Maatilavierailut lisäsivät ymmärrystä sekä tilallisten jokapäiväiseen työhön että siihen, millaisia vaihtoehtoja tulevaisuuden ruoantuotannossa voikaan olla.

Taide ruokkii tulevaisuutta

Taide ruokkii tulevaisuutta -seminaari järjestettiin marraskuussa 2018 Seinäjoen taidehallilla. Ruoka-alan professorit ja taiteilijat esittelivät työtään ja keskustelivat taiteen ja tieteen yhteistyömahdollisuuksista alueella. Seminaarin teema oli ruoka yhteisenä ympäristösuhteena ja kulttuurisena monimuotoisuutena. Paneelikeskustelua moderoi taidehistorioitsija ja kuvataidekriitikko Maaria Salo.

Keynote-puhuja, Helsingin yliopiston ruokakulttuurin professori Johanna Mäkelä puhui syömisen yhteisöllisyydestä ja ruoan tulevaisuudesta. Ruoka on muutakin kuin ravintoa, sitä voi tarkastella kulttuurituotteena. Mäkelän mielestä mielenkiintoista on tutkia niin tieteessä kuin taiteessa luonnon ja kulttuurin välistä suhdetta.

Mäkelä totesi, että ruokaturvallisuus ja huoltovarmuus ovat nousseet uudestaan keskusteluun. Onko meillä kaikilla pääsy ruoan läheteille? Mäkelä on lanseerannut tutkimusryhmänsä kanssa käsitteen ruokataju. Ihmisellä pitäisi olla laaja-alainen taju, ymmärrys omista vaikutusmahdollisuuksista ja siitä, millainen tulevaisuus meillä on ruoan parissa. Mäkelän mielestä on kiinnostava yhteistyö taiteen ja tieteen parissa tarkastella sitä, miten rajat syötävän ja ei-syötävän välillä muuttuvat nyt ja tulevaisuudessa.

Taidehistorioitsija Maaria Salo loi katsauksen taideteoksiin, jotka ovat tekemisissä ruoan kanssa. Taiteessa rikotaan tapoja, konventioita, tehdä asioita, pohditaan, minkälaisessa maailmassa elämme. Taide on siis vahvasti kiinni tässä ajassa: se ammentaa taloudellisista, poliittisista ja sosiaalisista aiheista. Taideteos tai taideprosessi voi toimia parhaimmassa tapauksessa edelläkävijänä siinä, mikä myöhemmin saavuttaa laajan huomion ja vakiintuneen tavan toimia yhteisössä. Yhteismaa on tuottanut Suomessa yhteisöllisiä projekteja, kuten ravintolapäivä ja Illallinen taivaan alla. Tällä hetkellä nykytaide ottaa kantaa ja keskustelee biodiversiteetistä, ilmastonmuutoksesta ja omavaraistaloudesta, joissa ruoka voi olla yhteisöllisen ajattelun kimmokkeena toimia luonnonvaroja kunnioittaen.

Elintarvikekehityksen tutkimusprofessori Anu Hopia Turun yliopistosta esitteli tapauksia, joissa tutkijat, muusikot ja keittiömestarit ovat tehneet yhteistyötä. Hopia on toteuttanut Etelä-Pohjanmaalla moniaistisia elämyksellisiä projekteja, yhteistyössä muusikoiden ja keittiömestareiden kanssa. KUMURU -hanke vuosina 2011–2013 sisälsi nelipäiväisen Sensibus-festivaalin, moniaistisen keittokirjan, tieteellisiä julkaisuja ja kansainvälistä yhteistyötä.

Toinen kiinnostava projekti on musiikkia ja ruokaa yhdistävä MURU, joka oli koostettu Etelä-Pohjalaisten naisten 1940 -luvun ruokamuistohaastattelujen perusteella. Keittiömestarin ja äänisuunnittelija-muusikon tulkinta haastatteluaineistosta todentui illallisella Seinäjoen Uppalan kartanossa, jonne osallistui myös haastateltavia. Hopia painotti että taide, tiede ja gastronomia ovat kietoutuneet yhteen erilaisina punoksina jo vuosisatojen ajan. Hopia totesi tieteen monialaisten projektien mahdollistavan kyseenalaistamisen ja tukevan luovuutta.

Kuvataiteilija Kalle Hamm kertoi teoksistaan otsikolla Pizzeria Babylon - raaka-aineena taide. Vuonna 1999 Hamm oli töissä helsinkiläisessä pitseriassa, jossa työskenteli myös kuvataiteilija Dzamil Kamanger. He päättivät aloittaa taiteellisen yhteistyön. Pitseria Babylon -teos liittyi ruoantuotantoon ja jakeluun ponnistaen postkolonialistisesta ajattelusta ja uufeministisyydestä, jossa kaikille halutaan tasapuolista kohtelua.

Taiteilijat pohtivat, miksi toisesta maasta otetaan vain tietyt ruuat tai luksustuotteet, kuten esimerkiksi persialainen matto, jonka päällä pitsa sitten syödään. Ihmiset kuitenkin jäävät vähemmälle huomiolle, jolloin muukalaispelko saa enemmän jalansijaa. Pitseria Babylon toteutettiin Fidjan kaupunginosassa Tukholmassa. Tietynä ajankohtana paikallisessa pitseriassa asiakas sai ilmaisen pitsan, johon sai valita tietyn serigrafiapainatuksen, jotka oli koostettu alueen monikulttuuristen taustojen symboleista.

Pitseria Babylonin jälkeen taiteilijat ovat olleet kiinnostuneita jo vuosikymmenen ajan raaka-aineiden ja kasvien alkuperästä. Kamanger ja Hamm ovat tutkineet ruokien ja kasvien kulkureittejä ja

sitä, miten ne leviävät maanlaajuisesti. Teoksessa Trivial Pizza he ovat jäljittäneet pitsan raaka-aineiden alkuperän ja kuvanneet, mitä kaikkea piti tapahtua ennen kuin italialaiset pystyivät keksimään pitsan. Kalle Hamm huomautti, että kulttuuria on vaikea omia, sillä aina löytyy erilaisia kulttuurisia kohtaamisia, joiden vaikutuksesta ovat syntyneet myös perinneruoat.

Viimeisenä case-esittelijänä oli kuvataiteilija Mari Keski-Korsu, joka tekee osallistavaa ja yhteisöllistä taidetta liikkuen taiteen ja tieteen, politiikan ja aktivismin raja-pinnoilla. Häntä kiinnostaa pohtia, voiko empatiaa kokea kokonaista ekosysteemiä kohtaan. Hänen tulokulmansa seminaariin on keskustella niistä, joista mahdollisesti tulee meidän ravintoa jossain vaiheessa. Hän näytti aluksi videon kohtaamisen merkityksestä, joka pohjautui David Flemmingin käsitteeseen encounter. Video pureutuu siihen, miten kohdata toinen ja mitä se merkitsee kehollisesti osana ekosysteemiä.

Mari Keski-Korsu pyrkii taiteessaan saamaan laajemman käsityksen siitä, miten ihmislaji kohtelee planeettaa, joka on tällä hetkellä jakautunut kahtia niin, että sitä joko riistetään tai suojellaan. Lähirohtola-projekti on yhteisöllinen teos, jossa kerättiin kesän aikana viittä eri rikkakasvia, joilla on parantavia ominaisuuksia. Lähiössä asuvat projektiin osallistuneet henkilöt ovat kukin vastanneet yhden kasvin keräämisestä ja kuivattamisesta. Tällä pyritään luomaan syvempää yhteyttä omaan asuinpaikkaan. Kasvit ovat olleet esimerkiksi siankärsämö, nokkonen ja voikukka. Nämä kasvilähettiläät ovat sitten kuvanneet kasvit ja niistä on tehty rohtopusseja, jotka tulevat resepteineen Helsingin Kanneltaloon asukkaiden käytettäväksi. Teos pyrkii lisäämään kunnioitusta lähellä olevaa ekosysteemiä kohtaan.

Keski-Korsu myös on mukana Interfaces for Empathy -hautomossa, joka työstää eri taiteilijoiden kanssa ekosysteemyhteyttä lisääviä toimintoja. Hän toivoikin sen olevan yksi tapa tehdä yhteistyötä tiedeyhteisön kanssa.

Paneelikeskustelun aiheina olivat ruoka yhteisenä ympäristösuhteena ja kulttuurisena monimuotoisuutena sekä taiteen ja tieteen yhteistyömahdollisuudet alueella. Paneeliin osallistuivat Sanna Karimäki-Nuutinen, Johanna Mäkelä, Anu Hopia, Kalle Hamm ja Mari Keski-Korsu. Keskustelua moderoi Maaria Salo. Seminaari alkoi kyselyllä, voivatko ruoka-ala ja taidekenttä tehdä yhteistyötä. Kaikilta tuli myöntävä vastaus.

Keski-Korsu syvensi aihetta lisäämällä, että on nähnyt mielenkiintoisia yhteistyökuvioita esimerkiksi genomigastronomian alalta. Hän kertoi tutkimuksesta, jossa pohdittiin, millaista ravintoa me ihmiset olemme esimerkiksi tiikereille. Tai yöperhosille, jotka juovat ihmisen kyyneleitä. Mitä ihmisen pitäisi syödä ollakseen mahdollisimman ravitseva annos kyseiselle oliolle? Anu Hopia lisäsi, että me olemme jo ravintoa mikrobeille ja otti esille Conflict Cuisine

-kurssit ja tapahtumat Yhdysvalloissa, joissa yhdistetään konfliktiteoriaa ja ruokakulttuuria. Mäkelä lisäsi, että käsitteiden kautta taide ja tutkimus voivat luontevasti keskustella keskenään, ja ottaen huomioon posthumanistisen näkökulman ja tulevaisuusorientaation voidaan luoda jotain oikeasti uutta. Taidelaitokset nähtiin tässä kohtaan välittäjän roolissa sekä mahdollistajina.

Toiveissa olivat isommat resurssit, laajemmat yhteistyökuviot ja monivuotiset projektit sekä monialainen yhteistyö joka ei olisi vain tutkijaparityöskentelyä, vaan yhdistäisi enemmänkin ihmisiä saman pöydän ääreen. Paneelissa huomioitiin, että taiteilijoiden ja tutkijoiden tilanne on jo parantunut paljon, ja tutkijat ovat kiinnostuneita yhteistyöstä, mutta tämä kaikki vaatii paljon aikaa ja voimavaroja.

SoS –station taidetapahtuma tyhjässä tilassa

Seinäjoen vanhalla paloasemalla toteutettu taidetapahtuma johdatteli teemallisesti Mullistaja-hankkeessa kartoitettuun ravinto- ja luontoteemaan ja valtasi hetkellisesti tyhjillään olevan kaupunkitalan taiteelle. Tyhjiä tiloja on vallattu taiteen käyttöön useasti. Erilaisia kulttuuritapahtumia on järjestetty niin purkutuomion saaneissa taloissa kuin tyhjiissä tehtaissa. Monesti nämä tapahtumat ovat elävöittäneet aluetta, joka on koettu autoitumisen vuoksi vaaralliseksi, ja tehneet siitä aikaisempaa trendikkäämmän paikan. Suomessa on myös kasvava talojen homeongelma, johon SoS-station tapahtuma halusi tuoda huomiota. Paloasemankin kellarikerros on eristetty käytöstä homeongelman vuoksi. Home on osa luonnollista prosessia, joka tekee rakennuksen ihmiselle asuinkelvottomaksi.

Alan Bulfin käytti paloasemaa taidetilana, joka keskusteli taide-teoksien kautta aisteista, ravinnosta ja suhteestamme eri luonnontiloihin, ja kuinka ne voitaisiin nähdä kotoisina prosesseina yhteisöissä. SoS-asemassa koti oli ajateltu osana luontoa ja vastavuoroisena suhteena: miten me kulutamme sitä ja kuinka luonto kuluttaa meitä.

Isokyröläinen valokuvaaja Antti Hintsa osallistui näyttelyyn sarjallaan Kotini on metsä. Valokuvien sarjassaan Hintsa on haastatellut ja kuvannut eteläpohjalaisia ihmisiä, jotka kokevat metsän kodikseen joko työkuvansa tai tunnesiteen kautta. Seinäjoella asuvien taiteilijoiden Alan Bulfinin ja Pii Anttilan yhteisöllinen teos Fidelity to Home, oli taiteellinen kokeilu. Se esitteli erilaisia luonnonmateriaalikokeiluja, miten rakentaa kodin tarvikkeita täysin biohajoavaksi. Teos kutsuu yleisöä kokeilemaan omia reseptejään ja jakamaan tietotaitoaan eri materiaaleista.

Digitaalinen installaatio C6H12O helsinkiläiseltä Laura Dahlbergilta koostuu digitaalisesta koneesta joka tekee keinotekoisien luontokemusten koneellistamalla tuoreen ruohon hajun yhdistettynä vihereään tekonurmimattoon. Veistos Ark of Seeds oli teos Helsingissä asuvalta italialaiselta taiteilijalta Egle Oddolta. Teoksessa puuveistokset ja arkisto erilaisista siemenistä haastavat ihmisiä miettimään, miten huolehtia villisiemenistä biodiversiteetin nimissä.

Näyttely tuotettiin yhteistyössä helsinkiläisen Breaking the Fifth Wall Pixelache Festivaalin 2019 ja Seinäjoen taidehallin kanssa. Mullistaja-hanke on esillä näyttelyssä ja tuottamassa nuotiopiirin nimeltä Ympäristötaide ja luonnon restaurointi, jossa keskusteltiin ympäristötaiteen mahdollisuuksista ja keinoista osana luonnonsuojeluaatetta ja taistelua ilmastonmuutosta vastaan. Näyttelyä tuki SKR Pohjanmaan rahasto, Taike, Kordelinin säätiön Seinäjoen kaupunkirahasto.

Atmosfääri perinnemaisemassa

Hankkeen aikana huomattiin, että Ilmajoen Alajoen perinnealue on jäänyt hyvin pienelle käytölle ja ylläpidolle, vaikka alue itsessään on tärkeä historiallinen paikka laajoine peltolakeuksineen alueella. Pidimme elokuun 2018 lopussa Tampereen teknillisen yliopiston arkkitehtuuri professori Pekka Passinmäen kanssa luennon: Atmosfääri taiteellisen toiminnan lähtökohtana. Passinmäki korosti, että on otettava huomioon alueen atmosfääri, mutta ei lisäämällä perinnerakentamista vaan toimimalla siten, että paikan tunnelma säilyy ja johdattelee toimintaan uudella tavalla alueella.

Luento käsitteli sveitsiläisen arkkitehdin Peter Zumthorin ajattelua ja sen liittymistä laajempiin filosofisiin ja maailmankuvallisiin näkemyksiin. Näiden oppien pohjalta kävimme Alajoella suunnittele-
massa toimintakonseptia, joka työllistäisi taiteilijoita ja toisi alueen uuteen eloon. Maalasimme keskustelusta yhteisen akvarellipiirustuksen mind map -tyylisesti. Työ ripustettiin sisälle ladon seinälle.

Taiteilijan ja tutkijan keskustelua

Mullistajassa kokeiltiin tutkijan ja taiteilijan välistä yhteistyötä luennon muodossa, Tietoprovinsissa Seinäjoen kaupunginkirjastossa. Tietoprovinssi on vuosittain järjestettävä tiedon noutopöytä, joka esittelee eteläpohjalaista tutkimusta, kehittämistä ja koulutusta. Ensimmäinen Tietoprovinssi järjestettiin vuonna 2011. Vetovastuu on Etelä-Pohjanmaan korkeakouluyhdistyksellä. Digitaalisen valmistuksen Epanet-tutkimusryhmän johtajana Seinäjoen yliopistokeskuksessa toimiva Andrei Lobov ja taiteilija Alan Bulfin pitivät yhdessä luennon taiteen ja tieteen yhdistämisestä.

Yhteistyö onnistui hyvin, vaikka luennoitsijat eivät olleet tehneet yhteistyötä ennestään. Kyseessä oli kahden eri ajattelumaailman törmäyttäminen luennon muodossa. Molemmat puhuivat siitä, miten he näkevät maailman ja miten taide ja tiede keskustelevat keskenään. Mullistaja-hankkeen aikana toteutetut yhteistyöt tutkijoiden ja kehittämisasiantuntijoiden kanssa ovat olleet todella antoisia. Alueella on kiinnostusta yhteistyöhön taiteilijoiden kanssa, ja sitä olisi hyvä lisätä erinäisin projektein, hankkein tai asiantuntijapuheenvuoroin.

Yhteisöllinen työtila, HUB

Ensimmäinen kehityspäivä oli joulukuussa 2017 Seinäjoen kulttuuripalveluissa Alvarikossa Seinäjoella. Asiantuntijaksi kutsuttu Pauliina Ounila piti luennon ja työpajan Yhteisöstä, arvoista ja sosiaalisesta pääomasta. Hän myös esitteli omaa case-study -tutkimustaan Innohub ja Hub -toimintamallien rakentuminen ja toimivuus maaseutumaisilla alueilla. Työpajaosuudessa taiteilija-kehittäjät kartoittivat yhteistoiminnan vaikutuksia taiteilijan ammatissa.

Maaseudulla tärkeiksi koettiin oma ympäristö, hiljaisuus ja rauha, avaruus, maa ja juurevuus. Tilana maaseutu oli luontoa, leposijaa, ilmaa sekä historiaa. Taiteilijat saivat myös kertoa unelmistaan maaseutukontekstissa. Toivottiin aktiivisia taiteilijayhteisöjä, yhteisöllistä taidekeskusta tai residenssiä ja ympäristötaiteen suurempaa näkyvyyttä.

Hankkeessa järjestettiin HuB-työskentelytilaa taiteilijoille Seinäjoen taidehallin kokoustilassa vuonna 2017. Yhteisöllisen työskentelytilakyselyn perusteella taiteilijat halusivat työhuoneen keskustan läheisyydestä, eivätkä maaseudun rauhasta. Näin ollen tila toimisi parhaiten, jos se olisi lähellä keskustaa, avarassa tilassa. Tämä inspiroi yhteiseen työskentelyyn.

Työtilakyselyn mukaan sopiva määrä yhteisöllisessä työtilassa oli kymmenen henkilöä, ja oma tila saisi olla ainakin kymmenisen neliötä. Tilana toivottiin valoisa, korkeaa tilaa, jossa on ikkunoita ja

vaaleita neutraaleja pintoja. Melkein jokainen toivoi hiljaista työhuonetta, johon muiden äänet eivät kuulu.

Työtilakyselyn perusteella taiteilijat haluavat oman tilan, jossa tehdä taiteellista työtä, mutta toimistotyöt sekä taukotilat saisivat olla mahdollisimman yhteisölliset.

Lainaus eräältä paikalliselta taiteilijalta, joka on kyselyyn vastannut: "Pidän yhteisöllisyyden ajatuksesta. Tarvitsen kuitenkin oman metelöimiseni ja haisevien aineiden takia oman tilan. Tilani pitää myös olla lukittavissa käyttämäni kalliiden materiaalien ja myrkyllisten aineiden takia. Toisin sanoen, toivoisin, että oven avaamalla olisin osa yhteisöä, jakaisin muiden kanssa taukotilat ja vaikkapa sellaiset office-tyyppiset työskentelytilat. Yhteisössä on voimaa ja intoa järjestää ympäristössä kaikkea, sitä kaipaavan eniten yksin työskennellessäni. Olisi myös ihanaa tutustua uusiin ihmisiin, etenkin taiteilijoihin, vuorovaikuttaa, innostua projekteista yhdessä ja nauttia vertaistukea."

Tärkeäksi koettiin työtilan pysyvyys, poikkitaiteellisuus ja kestävä kehityksen periaatteet. Maksimissaan työtilasta suostuttiin maksamaan 150 euroa kuukaudessa. Yhteisöllisessä tilassa toivottiin eniten taiteilijoiden välisiä kohtaamisia, luentoja ja tapaamisia eri alojen asiantuntijoiden kanssa. Työyhteisölle yhteisiä palveluja toivottiin pääasiassa markkinoinnin ja viestinnän koulutuksiin sekä työhyvinvointipalveluihin sekä ohjattuihin vertaistukitapaamisiin. Mielenkiintoisin huomio työtilakyselyssä oli, että kaikki halusivat työhuoneen joko ydinkeskustasta tai sen välittömästä läheisyydestä.

Kyläkoulusta taideresidenssiksi

Ylistaron Kainaston nuorisoseura on hankkinut Kainaston kyläkoulun omistukseensa. Nuorisoseura pohtii eri mahdollisuuksista, miten tilaa voisi tulevaisuudessa käyttää. Kartoitimme, voisiko kyläkoulu toimia kansainvälisenä taideresidenssinä. Pidimme kesäkuun alussa ideariihen, millainen taideresidenssi olisi kyläkoululle mahdollinen. Paikalla oli paikallisia taiteilijoita, jotka edustivat eri sukupolvea ja taidealoja.

Todettiin, että paikallinen kiinnostus työtilaksi on ensin saatava käyntiin, ennen kuin voi saada kansainvälisiä taiteilijoita paikalle. Tätä asiaa on edistetty lehtijutuun Ilkassa ja avoimien ovien päivillä syyskuun 2018 lopussa. Kyläkoululle järjestetään myös kehittämispäiviä lisäten alueelle taiteellista työpajatoimintaa. Taideresidenssiä hankkeen aikana ei toteutettu, mutta majoitustoiminta kyläkoululla alkoi vuonna 2019.

Sosiaalinen kuvanveisto ja roolipelit

Lontoolainen näytelmänohjaaja, näyttelijä ja opettaja Jamie Harper piti Ylistaron Kainaston kyläkoululla työpajapäivän syyskuussa 2018. Pajassa käsiteltiin naapurustoaihetta larppauksen keinoin eli roolipelaamalla. Harper on valmistunut tohtoriksi Newcastle'n yliopistosta aiheenaan pelit osallistavassa performanssissa. Harper ohjasi osallistujia roolipelin maailmaan, jossa kuvitteellinen kyläyhteisö päätti post it -lapuilla, mihin suuntaan tarina ja kylän kehitys kulkee. Roolipelin aikana myös yhteisöllisesti rakennettiin omia koteja kylään.

Roolipelaamisessa korostuivat persoonat ja eri karakterien tavat solmia suhteita toistensa kanssa. Tilanteet etenivät ja kiihtyivät asiasta toiseen todella nopeasti. Harperin ohjaamana näyttelemiseen uppoutui, ja tarina rakentui sekä yhdistyi eri tavoin. Monet sanoivat saaneensa kimmokkeita, miten työskennellä omien oppilaiden kanssa ja kuinka lähestyä eri tavoin ihmisiä. Osallistujat myös olivat yllättyneitä siitä, miten hauskaa roolipelaaminen oli, kun se oli ohjattu rakentavalla tavalla.

Yhteisöllinen korjaustyöpaja

Heinäkuussa 2018 toteutettiin Peräseinäjoen Kalajärven leirintä-alueella kesälomalaisten seassa, osana paikallista kulttuuriviikkoa Trash Lab -työpaja irlantilaisen taiteilija Steve Maherin johdolla. Tarkoituksena oli toteuttaa yhteistä työskentelymallikokeilua, jossa taiteilijat tekevät yhdessä asioita toisilta oppien. Päivä oli osa vertaisverkoston luomista ja taiteellista yhteisöllistä tekemistä eri yhteisöissä. Maher piti 'Repair as Creative and Collaborative Practice'-luennon englanniksi ja toteutti Trash Lab -työpajan.

Trash Lab on Steve Maherin ylläpitämä työpaja, jossa tutkaillaan kokeellista taide-design-teknologiatoimintaa, jossa yhdistyvät hakkeri- ja maker -kulttuurit kierrätyskontekstissa ja uudelleen käytetynä (up-cycling). Piknik Frequency -yhdistys järjestää vuosittaista Pixelache Helsinki -festivaalia. Sillä on monikansallinen jäsenistö, joka ylläpitää Pixelache members programme -ohjelmaa, mihin Trash Lab kuuluu. Erikoistyövälineiden saatavuuden lisääntyvät mahdollisuudet yksityishenkilöille auttavat rakentamaan kulttuuria, missä voi yhdessä muiden kanssa kokeilemalla oppia korjaamaan pienelektronikkaa.

Trash Lab pyrkii rakentamaan yhteisön, johon kuuluu taiteilijoita, muotoilijoita, hakkereita, rakentajia, korjaajia, kierrättäjiä ja aktivisteja, jotka ovat huolestuneita materia- ja elektroniikkaroskan määrästä yhteiskunnassamme ja haluavat kohdistaa huomiota tähän ongelmaan luovalla lähestymistavalla. Maherin mukaan täytyisi ajatella, että jos jotakin omistaa, on myös vastuussa sen korjaamisesta You own it, fix it.

Trash Labin yhteisöllinen toiminta tuo yhteen eri alojen ihmisiä ja monipuolista tietotaitoa. Korjaustyöpaja voi liittyä muuhunkin kuin pienelektronikkaan. Korjata voi leluja, vaatteita, koruja ja huonekaluja. Luovilla ratkaisuilla voisi kehittää yhteistyötä kierrätyskeskusten ja kaatopaikkojen kanssa. Trash Lab -toiminta on yksi kurotus kohti vastuullista kuluttamista, mutta mitä muuta voisi syntyä, jos taiteilijat kehittäisivät erilaisia luovia ratkaisuja esimerkiksi jätteenhuoltoon?

Luento luonnon helmassa

Taiteilija Julia Kukkonen johdattelemana kävelimme Paukanevan pitkospuilla joulukuussa 2018 samalla kun Kukkonen antoi toiminnallisia ohjeita ja luennoi aiheesta Performatiivinen luento kanssa luomiseen luonnon kanssa. Takoituksena oli kokeilla taiteellista tapaa luennoida luonnon keskellä.

Julia Kukkonen on kuvataiteilija, ideoija ja lempeän radikaali aktivisti. Taiteilija etsii väsymättä keinoja vastuulliseen ja kestäväään elämään kaikkien täällä olevien kanssa, sekä arvostaa taidetta ja tekoja, jotka tuntuvat tosielämässä. Luennon pitäminen luonnossa yhdisti elämyksellisyyden oppimiseen. Saimme ohjeita, miten performatiivisesti kokea matka pitkospuita pitkin laavulle, jossa keskustelimme kokemuksistamme yhdessä nuotiotulen ympärillä, kroisantteja ja banaaneja paistaen.

Green gym & art -talkoot

Ympäristötaide voi olla osa talkoita ja yhteisöllistä tekemistä maaseudulla tai kyläyhteisöissä. Se elävöittää tyhjiä alueita hetkelisestään kääntäen huomion niihin. Green Gym & Art -tapahtumassa siistittiin Ilmajoen Alajoen perinnealuetta vierailukuntoon sekä tehtiin non-stop -pajassa luonnonmateriaaleista ympäristötaidetta alueelle taiteilija Minna Salosen ja Hilla Hautasen johdolla. Tapahtuma pidettiin kesäkuun alussa 2019.

Tapahtumassa yhdistettiin siivoustalkoot ja yhteisöllisen ympäristötaiteen tekeminen aluetta piristämään. Ympäristötaideprojektissa vaalittiin ainutkertaista Alajoen perinnealuetta ja otettiin kantaa luonnon ainutlaatuisuuteen ja herkkyyteen sekä nostettiin alueen maisemallista ja kulttuurihistoriallista arvoa yleiseen tietoisuuteen. Talkoot onnistuivat, saimme illan aikana laskettua laiturin veteen, siistittyä grillausalueita, lakaistua latojen lattiat sekä tehtyä monia kauniita kasviryijyjä sekä pieneliöpesiä eri luonnonmateriaaleista ja aseteltua ne asetelmiksi.

Hilla Hautanen: Tuhansien hehtaarien Alajoen viljelylakeus on syntynyt menneiden sukupolvien työn tuloksena ja on yhä ainutlaatuinen maisemakokonaisuus. Alajoki-maisema elää kuitenkin jatkuvassa muutoksessa. Nykyaikaisten viljelymenetelmien takia herkkä eliöyhteisö kasveineen ja eläimineen on uhattuna. Alueelle niin tyypilliset ladot ja jokisaunat jäävät tarpeettomiksi suurten työkonien korvattessa ihmistyövoimaa. Alajoen luonnon yksipuolistumisen seurauksena monien alueelle tyypillisten lintulajien kannat ovat heikentyneet.

Alajoen ainutkertainen maisema tarjoaa monenlaisia mahdollisuuksia esimerkiksi luontoretkeilyyn ja muihin matkailupalveluihin. Maisema-aluetta olisikin hyvä kehittää niin, että luonnon monimuotoisuus ja ympäristön lähtökohdat otetaan huomioon. Alue voi parhaimmillaan palvella myös opetus- ja tutkimuskäytössä. Etelä-Pohjanmaan maaseutukeskuksen tekemän Alajoen esiselvityksen ja käyttösuunnitelman mukaan tavoitteena olisi säilyttää ja kehittää Alajoki-aluetta yhdessä asukkaiden kanssa ympäristön ehdoilla.

Pyrkimyksenä olisi niin ikään palauttaa pienehkö alue entiselleen hirsilatoineen, jokisaunoineen, sarkaojineen ja mahdollisesti jopa perinteisine viljelymenetelmineen. Kyseinen perinnealue voisi toimia myös matkailijoiden virkistäytymiskohteena.

Ylläpito tarvitsee tekijänsä, jonka vuoksi hanke vei huomiota alueelle taiteellisella toimintamallilla.

Symposiumit maaseudulla

Mullistaja-hankeessa kuultiin ISEAS Finlandin taiteellisen johtajan Katja Juholan luento heidän yhteisöllisestä toimintamallistaan symposiumin aikana. Juhola tuottaa Raaseporissa kansainvälistä sosiaalisen taiteen symposiumia, joka kokoontuu kerran vuodessa toteuttamaan yhteisö- tai performanssitaidetta alueelle. Symposiumissa vietetään jokin aika tiiviisti yhdessä toteuttaen tietyn projektin yhdessä - tuntematta toisia entuudestaan. Lopputulemana voi olla näyttely tai työpaja, mutta tärkeintä on yhteisöllinen oppiminen ja taiteellinen tekeminen. Konsepti sopii erittäin hyvin pienille paikkakunnille, sillä taiteilijat tulevat kerralla paikalle, toimivat hetken yhdessä ja toteuttavat tietyn projektin alueella.

Tällainen symposiumi oli järjestetty toisella bench mark -matkallamme Tanskaan, Viborgiin, jossa paikallinen kartonki- ja pahvitehdas Bruunshaab BI Papfabriken antoi kutsuille taiteilijoille materiaalit työstää teosta tehtaan ulkomaastoon. Näin kahden viikon aikana alueelle toteutettiin ympäristötäideos, tulevien vierailijoiden katseltavaksi. NordArt Symposiumiin oli kutsuttu tänä vuonna nuoria pohjoismaisia taiteilijoita. Symposiumin tuotti paikallinen taiteilijaseura Kunstforum Viborg. Matkan jälkeen aloimme tietenkin miettiä, voisiko Seinäjoellakin toteuttaa jonkun tehtaan ympäristöön samanlaisen konseptin ?

Niin ISEAS kuin NordArt symposiumi Viborgissa toimivat pääasiassa vapaaehtoisvoimin ja rahoitus on erittäin pientä, jopa omarahoitteista. Rahoituksen haku vaatii erittäin isoja ponnisteluja ja laajoja yhteistyöverkostoja, joiden avulla pienestä voi kasvaa jotain jatkuvaa ja mistä taiteilijat saavat myös ansaitsemansa korvauksen työstään.

Mullistaja -hankkeen aikana keskustelimme myös kansainvälisyydestä ja moninaisesta yhteistyöstä erinäisissä pyöreän pöydän tilaisuuksissa ja työpajoissa. Tärkeintä on jatkumo: lyhyt, kertaluontoinen projekti ei saisi jäädä vain siihen vaan pitäisi pyrkiä pidempiaikaiseen yhteistyöhön ja tuloksiin. Nähtiin, että institutiot voisivat toimia välittäjäportaina, jotka tuovat eri alan toimijoita yhteen ja mahdollistavat toiminnan. Tärkeää olisi myös, että tiimit ovat moniammatillisia. Näin alueelle voi syntyä jotakin uutta, kun useammat osapuolet ja alat ovat siitä innostuneita.

Bench mark -matka I

Elokuun 2018 alussa lähdimme taiteilija-kehittäjien kanssa bench mark -matkalle. Ensimmäinen kohde oli Jersey saari Iso-Britanniassa. Siellä meidät vastaanotti ArtHouse Jersey. Yövyimme heidän vieraanaan Chateau Vermont -taideresidenssikartanossa. Art House Jersey -organisaatio tuottaa kulttuuria saarelle ja palvelee välittäjäorganisaationa paikallisille taiteilijoille. Saimme yöpyä ilmaiseksi kartanon valtavissa ja upeissa makuuhuoneissa. Oma taidegalleriaa organisaatiolla ei ole, he tuottavat ja tekevät erilaisia produktioita saarella ja solmivat yhteistyö- ja rahoituskuvia eri tahojen kanssa niin saarella kuin muualla Englannissa.

Jerseyn vierailun teemana oli tutustua residenssitoimintaan ja erittäin mielenkiintoiseen ja ainutlaatuihin ohjelmakonseptiin Morning Boat. Sen puitteissa toteutettiin kansainvälisiä taidetapahtumia ja teoksia, jotka liittyivät paikalliseen ruokaketjuun ja ekologiaan. Meitä isännöi Morning Boatin Kaspar Wimberley koko vierailun ajan, yhdessä työparinsa Susanne Kudielkan kanssa. Vieraanvaraisuus saarella oli todella hienoa. Meille esiteltiin paikallisia taiteilijoita ja yhteisöllisiä projekteja, saimme kutsun illallisille ja pääsimme tutustumaan saaren ekologiaan isäntäväen opastuksella.

Morning Boat toimii Art Housen alaisuudessa erillisenä julkisen taiteen residenssiohjelmana. Se saa rahoituksen säätiöiltä. Morning Boat tuottaa saarelle tapahtumia, taidetta ja tilaisuuksia, jotka liittyvät saaren ekonomiaan, joka koostuu maataloudesta, turismista

ja rahoitusosalasta. Ohjelma pohtii kriittisesti, mutta rakentavasti saaren ekonomiaa että ottaen huomioon saaren ekologian, omavaraisuuden ja paikallisen kulttuurin. Kansainväliset residenssi- ja produktiot tehdään yhdessä eri saaren toimijoiden kanssa. Teokset ovat osallistavia, yhteisöllisiä ja tutkivaa taidetta.

Kuratoriaalisesti Morning Boatin konsepti kiinnosti todella paljon. Varsinkin heidän viimeaikainen toimintansa kansainvälisen taiteilijakollektiivi FutureFarmersin kanssa. FutureFarmers koostuu taiteilijoista, aktivisteista ja arkkitehdistä. He toteuttivat saarella Seed Journey -tutkimusvierailun, joka tutki viljasiementen matkaa ja sitä, miten viljalajien siementen leviäminen ja levittäminen ovat muokanneet maataloutta ja sitä kautta ympäristöämme. Kollektiivin pysähdys Jerseyn saarella oli osa heidän purjehdustutkimusmatkaansa Oslost Istanbuliin. He seurasivat viljasiementen siirtolaismatkaa takaisin alkujuurilleen.

Lontoosta kotoisin oleva taiteilijaduo Cooking Sections julkaisi CLIMAVORE-menun Jerseyn saarella. Menu koostui omavaraisesti tuotetusta ilmastoystävällisestä ruoasta. Morning Boat on saanut sen ruoka-annokseksi eri ravintoloiden listoille saarella. Viimeisimpänä ruokaan liittyvänä produktiona on ollut kokki India Hamiltonin teos Re-Wild My Plate. Se oli tapahtuma, jossa keskusteltiin, kokattiin ja tuotettiin omia kestävän kehityksen ruokareseptejä, jotka ottavat huomioon alikäytettyjä ruoka-aineita ja hävikin.

Meillä ei ollut varsinaista ohjelmaa, vaan halusimme vain tutustua kummankin organisaation toimintaan lähemmin. Chateau Vermontin kartano osoittautui musiikkiakatemian, kuntosalin ja span yhteistilaksi, jossa myös taideresidenssi ja Art House Jersey toimivat. Matkapäivän jälkeen sovimme seuraavaksi aamuksi yhteisen aamupalan, jossa jokainen kertoi omista taustoistaan.

Morning Boatin Kaspar Wimberley vei meidät omien sanojensa mukaan pienelle kävelyille, joka osoittautui parin tunnin ja kymmenen kilometrin kukkulakävelyksi luonnon helmassa. Kävellessämme Wimberley kertoi saaren ekologiasta, taiteesta ja avasi omia taustojaan ja kiinnostuksen kohteitaan, jotka liittyivät suurelta osin omavaraisajatteluun. Kävely oli elämyksellinen tapa tutustua niin toisiimme kuin Morning Boatin toimintaan, joka on paikallisesti tärkeää herättelyä ekologisuuteen ja omavaraisuuteen saarella, jota vallitsee rahoitus- ja finanssiala.

Kävelymme päättyi yhteisölliseen Battle of the Flowers -työpajaan, joka oli meneillään juuri vierailuviikollamme. Paikalliset rakensivat paraatikulkueeseen kukkaveistoksia. Tämän vuoden asetelma oli iso riikinkukko, johon jokainen kukka liimattiin yksitellen väriskaalaten ja tarkasti asetellen. Pajassa oli vilskettä ja vilinää, ja jokainen avustaja oli siellä vapaaehtoisena talkootyöntekijänä. Osallistuimme auttamaan riikinkukon rakentamisessa jonkin aikaa.

Illaksi meidät oli kutsuttu kokki India Hamiltonin luokse syömään, yhdessä muiden paikallisten taiteilijoiden kanssa. Pääsimme vielä illan päätteeksi rannalle katselemaan tähtitaivasta ja kuuntelemaan aaltojen pauketta. Muutamat jopa kävivät uimassa säkkipimeässä tähtien alla. Meri antoi myös parastaan näyttäen säihkyvää bioluminescence-ilmiötä uimareille. Seuraavana aamuna Art House Jersey toi meille aamupalan, jonka äärellä tutustuimme toisiimme ja kerroimme puolin ja toisin toiminnastamme. Taiteilijat kertoivat taiteestaan Art House Jersey:n johtajalle Tom Dinglelle.

Vierailu oli mitä uskomattomin kokemus, sillä emme viettäneet aikaa kaupungissa tai käyneet ruokakaupassa ennen kuin aivan viimeisenä päivänä ennen lentokentälle menoamme. Saimme siis nauttia olostamme täysin maaseudun syleilyssä, taidepainotteisesti.

Jerseystä jatkoimme matkaa sisämaahan Fromeen ja Bristoliin. Bristolissa pääsimme paikallisen taiteilijan Charli Clarkin kanaali-veneajelulle ja opastetulle kierrokselle kaupungin taidekohteisiin. Kävimme ekskursiomatkalla viereisessä pikkukaupunki Fromessa, jossa on eniten pienyrittäjiä väkilukuun suhteutettuna Englannissa. Yhteisöllisyys oli paikkakunnalla tuntuva. Meidät vastaanotti vieraanvaraisesti Silk Mill Studioiden omistaja Kate Moore. Hän esiteli paikkakunnan taidekohteet ja vietti koko päivän kanssamme. Silk Mill Studios sijaitsi vanhassa silkkikutomossa, joka oli erittäin onnistuneesti korjattu taiteilijoiden työhuonekäyttöön. Se oli haluttu työhuonepaikka alueella.

Fromesta matka jatkui Bruton kylään, jonne kansainvälinen huippugalleria Hauser & Wirth oli perustanut nykyaidegallerian vanhaan maatilarakennukseen. He myös keskittyivät paikalliseen ruokaketjuun ja ylläpitivät paikallisten kanssa siirtomaapuutarhaa. Maailmankuulu puutarhasuunnittelija Piet Oudolf oli suunnitellut alueen puutarhan. Galleria oli kiinnostava siitä syystä, että pieni paikkakunta oli valikoitunut huippugallerian yhdeksi paikaksi New Yorkin, Berliinin ja Los Angelesin lisänä. Taiteilijat saivat uusia taidekokemuksia, kontakteja sekä taidehalli solmi yhteistyökuvioita. Näimme monia kiinnostavia tapoja, miten taiteilijat voivat toimia yhteisöllisesti paikallisten toimijoiden kanssa.

Bench mark-matka II

Göteborg, Ruotsi

Ensimmäisenä kohteena oli Göteborg Konsthall, jossa tapasimme sen taiteellisen johtajan, Stina Edblomin. Taidehallissa rakennettiin uutta näyttelyä, jonka ripustusta pääsimme seuraamaan. Göteborg Konsthallin jälkeen menimme viereiseen massiiviseen rakennukseen, paikalliseen taidemuseo Göteborgs Konstmuseumiin. Meidät otti vastaan museon kuraattori Johan Sjöström. Hänellä oli tiukka aikataulu, mutta hän löysi meille tunnin verran aikaa ja opasti meitä ympäri taidemuseota.

Toisena matkapäivänä vierailimme Blå Ställetin kulttuurikeskuksessa ja Hammarkullen Konsthallissa. Taidehalli Hammarkullenissa on yhtä kuin metroasemalla sijaitseva ikkunagalleria ja liukuportaiden seinät. Blå Ställetissä meidät vastaanotti näyttelyiden tuottaja Bibbi Forsman, joka esitteli meille kulttuurikeskusta. Angered on Seinäjoen kokoinen kaupunki osana suur-Göteborgia. Forsblom vastaa kulttuurikeskuksen taidehallista. Angered on monikulttuurinen asuinpaikka Göteborgissa. Se haluaa vaalia toiminnassaan eri kulttuureita. Taidehalli oli erikoistunut nuoriin ja maahanmuuttajataiteilijoihin.

Tapaamisen jälkeen lähdimme raitiovaunulla takaisin Göteborgiin, jossa menimme Röda Sten Konsthalliin tapaamaan kuraattori Mariangela Méndez Prenckeä. Röda Sten on vanhassa pannuhuoneena käytössä olleessa tehdasrakennuksessa, jossa päänäyttelytilan katto kohosi yhdentoista metrin korkeuteen. Tila oli jätetty paljolti alkuperäisen näköiseksi. Prencke kertoi, että tila oli otettu haltuun aikoinaan taiteilijoiden ja kulttuuriväen ansiosta ja sitä hallinnoi yhdistys. Ulkona Röda Stenin seinä oli käytössä vapaana graffiti-seinänä. Sen viereen oli tuotu kontti, jossa järjestettiin kesän aikana taidekursseja.

Meidät oli myös kutsuttu avajaisiin illalla. Paikallisen taiteilijan Per Svenssonin 'Alchemy – The All Seeing Eye' oli erittäin mielenkiintoinen näyttely. Lisäksi esillä oli newyorkilaisen Argentiinasta kotoisin olevan Miguel Angel Ríosin videotaidetta 'No Way Out'. Mieleen jäi Röda Stenista heidän avajaisohjelma, joka oli jaettu puheisiin, keskustelutilaisuuteen sekä ravintolassa juhlat jatkuivat ruoan, juoman ja livemusiikin The New Alchemy (Per Svensson, Ebbot Lundberg & Rasmus Alkestrand) tahdissa.

Viborg, Tanska

Kolmantena matkapäivänä siirryimme laivalla Tanskaan. Kohteena oli Viborg, kaupunki keskellä Jyllandin niemimaata. Laivan ja muuttaman tunnin bussimatkan jälkeen kiiruhdimme suoraan Viborg Konsthal taidehalliin, jossa alkoi Margit Lukácsin ja Persijn Broersensin All or Nothing at All -näyttelyn avajaiset. Seuraavana päivänä tapasimme paremmin näyttelyistä ja toiminnasta vastaavan Bodil Johanne Monradin, jonka kanssa söimme aamupalaa ja kerroimme Seinäjoen taidehallin suunnitelmista. Viborgin Konsthallen kanssa oli erittäin paljon yhtäläisyyksiä. Kiinnostavaa oli heidän ylläpitämä taideresidenssi, joka sijaitsi omakotitalossa naapurissa. Paikallinen taiteilijaseura oli aktiivisesti auttamassa residenssin pidossa ja vei kansainvälisiä residenssivieraita eri paikkoihin ja otti mukaan omiin tapahtumiinsa ja illanistujaisiinsa.

Seuraavaksi meitä vietiin paikalliseen kartonki- ja pahvitehdas Bruunshaab BI Papfabriekken, jossa oli järjestetty nuorille pohjoismaisille taiteilijoille symposiumi Nordart, jonka tuotannosta vastasi paikallinen taiteilijaseura Kunstforum Viborg. Taiteilijat ovat työskennelleet tehdasalueella kymmenen päivää tehden pahvista ja kartongista taideteoksia lähiympäristöön. Osallistuneet taiteilijat olivat Inka Kynkäänniemi (FI), Aino Mäntynen (FI), Janne Maria Lysen (NO), Espen Kvålsvoll (NO), Johan Martin Christiansien (FO), Gabriel Karlsson (SE), L M Salling (DK), Pia Pan (DK), Lasse Hieronymus Bo (DK), & Sara Mikkelsen (DK).

Viborg jäi mieleen vieraanvaraisuudestaan, kauniista alppiruusu-puistoistaan ja muutoinkin upeista puutarhoistaan ja aktiivisesta pienen paikkakunnan taiteilijaseurasta. Se järjestää kerran vuodessa Duck Residenssiä, jossa tehdään taidetta järvelle, kellumaan lautoille. Lupasimme olla Viborgin taidehalliin yhteydessä ja suunnitella yhteistä toimintaa. Heillä oli myös taideohjelmaa ympäröivissä kylissä koko ajan. Keskustelimme heidän kanssaan tästä paljon. Mielenkiintoista olisi, jos voisimme kehittää heidän kanssaan tätä konseptia laajemmin, kansainvälisenä yhteistyönä kylien välillä.

Aarhus, Tanska

Viimeisenä matkapäivänämme siirryimme aamujunalla Aarhusiin, jossa meidät vastaanotti paikallinen kuraattori Sasha Rose Richter. Lähdimme kiertämään Aros taidemuseota. Tomorrow is the Question -näyttely keskittyi pohtimaan yhteistä tulevaisuuttamme ja sen haasteita. Taidemuseossa on myös hieno sateenkaaripanoramanäkötasanne, josta näki koko kaupungin.

Aroksen jälkeen siirryimme Sydhavenin satamaan, jossa on taiteilijavetoinen galleria Spanien19C. Siellä oli ”Waves at the bottom of the Ocean” näyttely nuorelta tanskalaiselta taiteilijalta Regitze Engelsborg Karlsenilta. Lisäksi samassa rakennuksessa oli Gudrun Steen Andersenin studio, jonka hän oli muuttanut galleriatilaksi, ja esitteli siellä monikanavaista videoteostaan Perpetuum Mobile, jossa kahdeksan tutkijaa kertoi näkemyksiään siitä, mitä tapahtuisi, jos maailmassa olisi mahdollista olla vapaasti maahanmuuttajana. Taiteilijat olivat paikalla kummassakin paikassa, ja pääsimme juttelemaan heille ja tutustumaan paremmin heidän työskentelyynsä.

Sasha Rose Richter on järjestämässä Juxtapose Art Fair -tapahtumaa ensimmäistä kertaa kesällä 2021 Aarhusiin. Se kuulosti mielenkiintoiselta yhteistyömahdollisuudelta jatkossa.

Kansainvälinen verkostoitumispäivä lakeuksilla

Seinäjoen taidehallissa avattiin syyskuussa 2018 kansainvälinen ryhmänäyttely Silence, jonka kuraattorina toimi paikallinen kuvataiteilija Anneli De Francis. Kutsuimme näyttelyn taiteilijat ja paikallisia taiteilijoita viettämään yhteistä aamupäivää Jussin alajokisaunoille. Tapahtumaan osallistui kaikkiaan 31 taiteilijaa, joista 24 paikallisia. Muut taiteilijat olivat Roberto Lacentra, Gabrio Vicentini, Italia, Paulo Duarte Filipe, Portugali, Carmen Heemels, Ed Hansen, Hollanti, Dieter Hess, Saksa, Jouko Alapartanen, Rovaniemi ja Hans Viebrock, Tampere.

Ohjelmassa oli esittelykierros, venyttelyhetki, brunssi sekä muusikko Suvi Sistosen ja tanssitaiteilija Hanna Korhosen improvisaatioesitys. Taiteilija Petri Loues soitti itse tehtyjä soittimiaan ja esitteli niitä taiteilijoille. Taiteilijat kävivät saunomassa, uimassa Kyrönjoessa, tanssivat ja keskustelivat taiteesta. Ulkomaalaiset taiteilijat innostuivat myös kuvaamaan taidevideoita pellolla. Taiteilija-kehittäjät solmivat suhteita brunssin aikana toisiin taiteilijoihin.

Taiteilija-kehittäjä Hilla Hautasen teos oli esillä puoli vuotta myöhemmin näyttelyssä Immagini, Poesia & Magia, Arte Bo galleriassa Bolognassa, Italiassa vuonna 2019.

Perhetila Toiska

Marraskuun lopussa 2017 aloitettiin yritys yhteistyö perhekoti Toiskassa Koskenkorvalla, Heli Keski-Huikun koordinoimana. Toiskassa tarjotaan ammatillista perhehoitoa, hevostoimintaa, green care- ja asiantuntijapalveluita. Perhekoti Toiskan isäntä Keijo Viertoma innostui tilaamaan taiteilijoilta teokset omaan pihapiiriinsä. Toiskassa on taidetta esillä maalauksien muodossa paljon, mutta ulkoa puuttui teoksia, jotka voisivat toimia paitsi nuorten kokoontumispaikkoina, myös virkistykseenä koko henkilökunnalle. Jokainen taiteilija halusi tehdä Toiskaan teoksen. He koostivat ryhmän sisällä taiteilijaparit. Parit olivat Hilla Hautanen ja Minna Salonen sekä Christine Jalio ja Tiina Laasonen. Lisäksi mukana oli Hanna Korhonen.

Taiteilija-kehittäjät Tiina Laasonen ja Christine Jalio toteuttivat pelolle osallistavan ympäristötaideteoksen Äkäputket. Minna Salonen ja Hilla Hautanen vuorostaan tekivät elävän ympäristötaideteoksen Rakkauspajut. Molemmat taideteokset pystytettiin talkoilla, joihin osallistettiin Toiskan perhekodin työntekijöitä ja asiakkaita. Avajaisissa lokakuussa nähtiin myös Hanna Korhosen yhteisöllinen tanssiteos Taivaltaen yhdes.

Mullistaja -hankkeen aikana tehdyt taideteokset ovat Perhekoti ja Voimavaratila Toiskan yksityisomistuksessa, Toiskan omalla tontilla. Teokset ovat pystytetty yhteisöllisesti perhekodin omistajien, työntekijöiden sekä asiakkaiden toimesta taiteilijoiden suunnitelmien mukaisesti. Perhekoti Toiska on kustantanut teosten materiaalimaksut ja rakennusvaiheen, hanke on kustantanut taiteilijoiden suunnittelutyötä. Teokset on toteutettu niin, että ne palvelevat yhtenä voimavarana paikan toiminnassa. Yhteistyö Toiskan kanssa on ollut todella antoisaa.

Vastaavanlaista yritys yhteistyötä olisi suotavaa nähdä enemmänkin. Taiteilija-kehittäjä voi laatia konseptin alueelle tai kehittämissuunnitelman. Yhteistyössä eri organisaatioiden, yritysten ja hankkeiden kanssa pystytään kattamaan kuluja, toimia yhteisesti sekä tuoda aluetta visuaalisen ajattelun kautta esille.

Tanssitaiteilija
Hanna Korhonen

2018
Yhteisöllinen tanssiteos

Korhosen johdattelemana
tanssittiin
Äkäputkilta
Rakkauspajujen luo
kukkasipuli kädessä
joka lopulta istutettiin kukkapenkkiin.

Toiskan voimavaratila
Koskenkorva, Ilmajoki

RAKKAUSPAJUT

”En ole lipunkantaja,
en kotkansydäminen tiennäyttjä
matkallanne aamun maahan.
Olen virran partaalla paju,
jonka lävitse tuulet puhaltavat,
josta maailman kapinallinen henki
taittaa yksinkertaisen pillin
soittaaksensa sävelmän,
jossa on myrskyä, tuskaa, rakkautta
ja hiukan aamunsarastusta.”

Katri Vala
Pajupilli,1934

Kuvataiteilijat
Hilla Hautanen
Minna Salonen

2018
Siperianpajut
Elävä ympäristötaideteos
Toiskan voimavaratila
Koskenkorva, Ilmajoki

ÄKÄPUTKET

Kuvanveistäjä
Tiina Laasonen
Korutaiteilija
Christine Jalio

2018
Maalattu teräs.
Osallistava ympäristötaideteos
Toiskan voimavaratila,
Koskenkorva, Ilmajoki

Äkäputket on negatiivisen energian siirrin,
joka osallistavana ympäristötaideteoksena
tarjoaa mahdollisuuden pahan olon
siirtämiseen itsestä putkea pitkin maahan.

Äkäputkia käytetään omalla äänellä ja käsillä.

Mullistaja

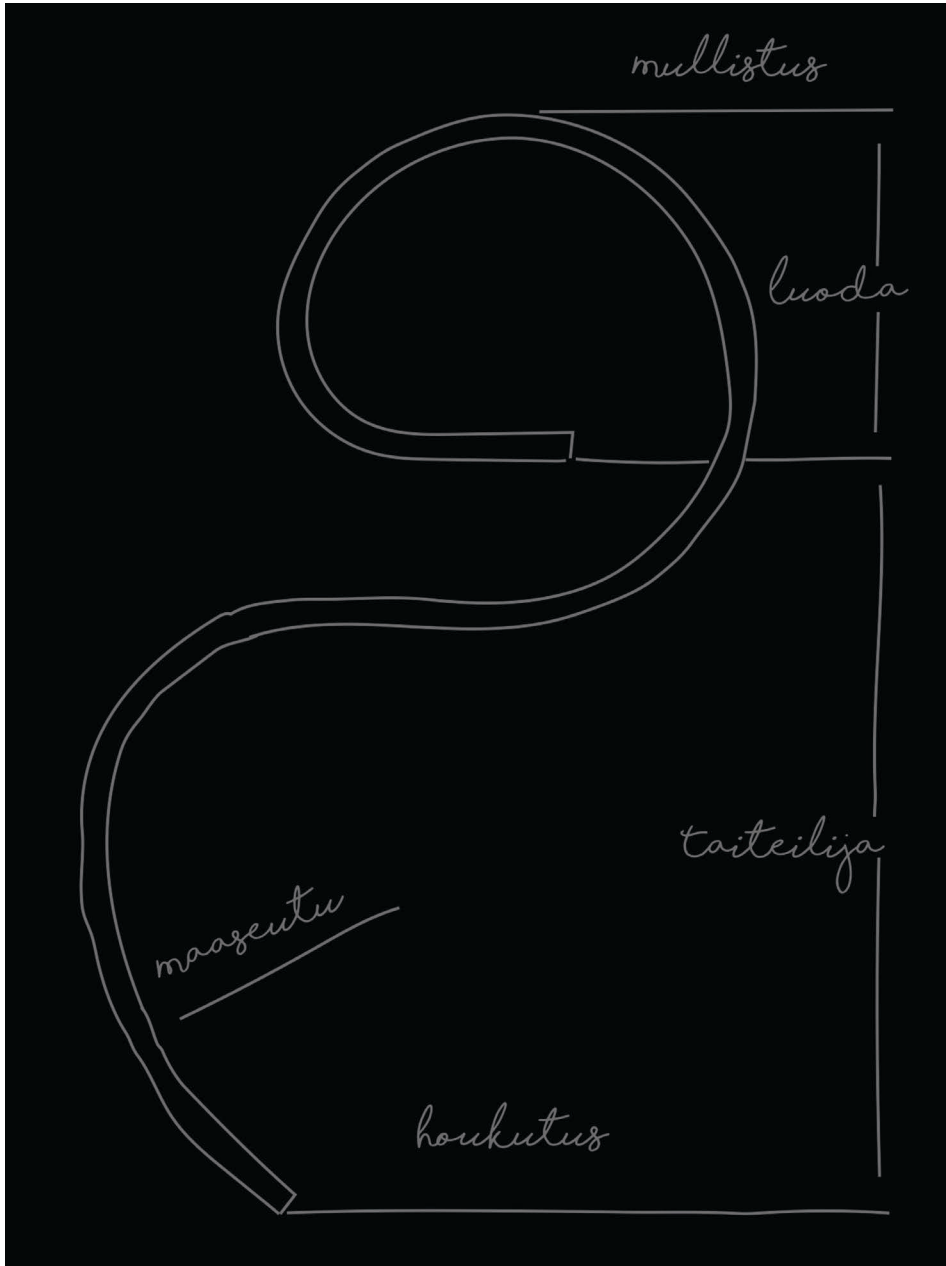
Seinäjoen taidehalli toteutti Leader -rahoitteen Maaseututaidemalli -kehittämishankkeen. Sen taustalla oli havainto taiteen ammattilaisten puutteellisista työskentely- ja työllistymismahdollisuuksista maaseudulla. Hankeaika oli 1.9.2017–31.12.2019, ja hankealue Leader-Liiverin alue (Seinäjoki, Ilmajoki, Jalasjärvi).

Millaisia työtiloja ja -yhteisöjä taiteilijat tarvitsevat kiintyäkseen Seinäjoen seutuun ja kokeakseen sen palkitsevana toimintaympäristönä? Miten houkutella alueelle uusia taiteilijoita ja voimistaa seudulle sijoittuneiden ammattilaisten myönteistä käsitystä maaseudun työmahdollisuuksista? Millaiset työskentelymallit edesauttavat modernin maaseututaiteen ja maaseudun arvojen esiintuloa? Millä tavoin ammattitaiteilijat voivat rikastaa paikallisyhteisöjä? Millainen residenssiohjelma antaa lisäarvoa paikallisen taideyhteisön kansainvälistymiseen? Hanke pyrki vastaamaan näihin kysymyksiin kartoittamalla uudenlaisia työskentelymalleja maaseudulle sijoittuville taiteilijoille ja luomalla maaseututaidetoimijoiden alueellista ja kansainvälistä verkostoa.

Kansainvälisen residenssiohjelman kehitystyö oli osa verkostoitumista. Hankkeeseen oli rekrytoitu taiteilija-kehittäjiksi alueella toimivia ammattitaiteilijoita. Pääpaino oli kiinteästi maaseutuympäristössä ja sen infrastruktuurissa. Työskentelymallikokeiluissa selvitettiin, millaista toimeentuloa ja aiemmasta poikkeavaa työkokemusta taiteilija voi saada esimerkiksi tieteen ja taiteen yhteistyöstä, taideturismista, kulttuurimatkailun tai yhteisöllisten ja sosiokulttuuristen hankkeiden avulla. Yksi merkittävä painopiste oli taiteilijoiden ja maaseudun paikallisyhteisöjen ja yritysten yhteistyötapojen mallintamisessa. Yhteisöllisten workshop-päivien aikana käytiin ohjattua keskustelua sekä maaseudun ja maatalouden yhteiskunnallisista vaikutuksista, että niiden mahdollisesta rinnakkaiselosta taiteellisen työn kanssa.

Maaseutua tarkasteltiin innovatiivisesta, raja-aitoja rikkovasta näkökulmasta. Työpäivien sisällöt valikoituvat valitun alateeman (maa- ja metsätalous, biotalous, arkkitehtuuri jne.) mukaan. Toteutuspaikkana oli esimerkiksi perinnealue, pelto, metsä, maatalousrakennus tai muu maatalouden vaikutuksista muuttuva ympäristö. Hankkeen aikana toteutettiin kaksi julkista maaseutusisältöistä ulkotilataideprojektia, joista toinen tähtäsi alueellisiin pitkäaikaisvaikutuksiin.

Seinäjoen taidehalli on osa Seinäjoen kaupungin kulttuuripalveluita. Hanketta rahoitti Leader Liiveri.

Seinäjoen taidehalli

Seinäjoen taidehalli on ajassa elävä taidetoimija, jonka ohjelmaan kuuluvat näyttelyt, julkinen taide ja monipuolinen oheisohjelma. Taidehalli on osa Seinäjoen kaupungin kulttuuripalveluita ja se sijaitsee taide- ja kulttuurikeskus Kalevan Navetassa.

Ohjelmasuunnittelussa ja kuratoinnissa laajana viitekehyksenä ovat maaseudusta ja urban – rural -rajapinnasta ajankohtaisella näkökulmalla kumpuavat kysymykset ja ilmiöt. Neljä linjausta, joiden raameissa ohjelmaa rakennetaan ovat: Tila, Prosessi, Läsnäolo ja Dialogi. Seinäjoen taidehallilla nähdään niin yksityis- kuin ryhmänäyttelyitä, Suomesta ja kansainvälisesti. Erityisenä kiinnostuksen kohteena ovat Pohjoismaat. Seinäjoen taidehalli rakentaa yhteistyötä pohjoismaisten taidehallien kanssa.

Taiteilija-kehittäjät:

Millaisena näet taiteen tulevaisuuden yleisesti maaseudulla ja vielä tarkemmin oman kotiseutusi maaseudulla?

Tiina Laasonen: Näen taiteen tulevaisuuden maaseudulla varsin positiivisena ja mahdollisena. Taidemyönteisyys on rantautunut myös maaseudulle ja pioneerityö on edennyt varsinkin suurempien taajamien ympäristössä. Maaseudulle on tehty joitakin merkittäviä hankkeita kuten esimerkiksi IC-98 taiteilijaryhmän Khronoksen talo, joka oli Lönnströmin taidemuseon ensimmäinen taideprojekti. Omalla kotiseudullani maaseututaidetta on tehty tunnetuksi mm. taiteen ja sosiokulttuurisen yhteistyön kautta Green Care tutuksi Etelä-Pohjanmaalla -hankkeessa.

Luulen, että erilaisten hankerahoitusten, sekä kunnallisen että valtiollisen rahoituksen, kautta maaseututaiteen elämyksellinen ja yhdistävä vaikutus tavoittaa asuinalueeni maaseudun tarpeen kehitettyä vastaamaan nykypäivän ihmisen tarpeita.

Christine Jalio: En osaa sanoa. Oikeastaan näen mahdollisia tulevaisuuden kuvia, toiset ovat utopioita, toiset dystopioita. Sisäinen idealistini sanoo, että yhteiskuntamme rakenteiden muutoksessa rahan merkitys muuttuu ja toisenlaisten arvojen, eli henkisen ja sosiaalisen rikkauden arvostus kasvaa, jolloin olisi loogista, että myös taiteen merkitys ja arvostus osana toimivaa ja tervettä yhteiskuntaa korostuu. Sellaisessa tulevaisuudessa taiteen paikka on tukeva, mutta sen muoto tulee olemaan eri maaseudulla kuin kaupungissa, kuten se nytkin jo osaltaan on. Tässä kuvassa taide

ylläpitäisi maaseudun elinvoimaa, yhteisöllistäisi ja pitäisi fyysisiä sosiaalisia kontakteja yllä paikoissa, jossa väkeä on vähän. Myös taiteen asema edelläkävijänä, yhteiskuntaa tarkastelevana ja kriittisenä välineenä vahvistuisi entisestään, unohtamatta sen ennaltaehkäiseviä, terapeuttisia ja yhteen kokoavia elementtejä.

Toisin sanoen taide olisi sitä mitä se nytkin on, potenssiin sata. Toisaalta asian voi nähdä aivan toisin. Sisäinen pessimistini sanoo, että taide uhrataan rahan alttarille. Ystäväni kerran sanoi: ”Taide on villi puutarha, design on ruohonleikkuri”. Tähän lauseeseen voisi sanan design tilalle vaihtaa myös sanan raha, jos asian haluaa maalata mustaksi.

Nykytrendinä on pidetty rahan ja tehokkuuden arvostamisen kasvua. Ihmisen arvo mitataan menestyksen, statuksen ja saavutusten kautta, unohdetaan pehmeät arvot, hiljainen osaaminen, empatia, sosiaaliset taidot, oikeudenmukaisuus ja hyvin arvoihin perustuva johtaminen.

Lopputuloksena olisi tulevaisuus suoraan Mad Max elokuvista, jossa palataan ihmisyuden perimmäisille juurille, selviytymiskamppailuun, darwinismiin- vahvin elää, heikoin kuolee. (Tässä taisi vähän karata lapasesta....)) Ehkä kuitenkin loppujen lopuksi uskon aina hyvään, toivohan ei kuole koskaan.

Hanna Korhonen: Tämä on vaikea kysymys. Toivoisin voivani vastata, että taiteella ja taiteilijoilla on loistavat tulevaisuuden näkymät maaseudulla. Verrattuna suuriin kaupunkeihin maaseudulla on tällä hetkellä huomattavasti vähemmän taiteilijoita ja vähemmän taidetta tarjolla, joten maaseudulla on tavallaan koko ajan pulaa taiteilijoista ja itse koen, että tarve taiteelle on maaseudulla suuri. Täällä olisi tilaa ja tilausta taiteelle! Mutta taiteen rahoitus ja työn tukirakenteet ovat puutteelliset, ja työtilaisuuksien ja mahdollisuuksien määrä on liian alhainen. Niinpä taiteilijoiden on helpompi asua ja työskennellä suurissa kaupungeissa kuin maaseudulla.

Mielestäni isoin kysymys liittyy taiteeseen maaseudulla on, että miten saisimme taiteilijat pysymään tekemässä taidetta päätyökseen sekä pysymään maaseudulla. Kovin houkuttelevaa on myös vaihtaa kokonaan alaa ja kouluttautua uudelleen sellaiselle alalle, jossa on mahdollista saada vakituinen työpaikka ja kuukausipalkka. Taiteen osaajat vaihtavat alaa, kun eivät jaksu huonoja työoloja. Tällöin menetetään hirveä määrä taiteellista potentiaalia! Luulisi että yhteiskunnalla ei olisi varaa heittää ”kankkulan kaivon” taiteilijoiden kalliisiin yliopistokoulutuksiin laitettuja euroja. Antti Nylén kommentoi Helsingin sanomissa 23.10.2018: ”Toisin kuin tieteiden aivovuoto, taiteiden aivovuoto suuntautuu ulkomaiden sijaan esimerkiksi lähihoitajiksi.” Jos saadaan taiteilija pysymään taidealalla, niin seuraava haaste on, miten saadaan taiteilija pysymään maaseudulla.

Taiteilijalle on hyvin houkuttelevaa muuttaa suurempiin kaupunkeihin, joissa on enemmän työtilaisuuksia ja muita mahdollisuuksia, kollegaverkostoa ja työn tukirakenteita. Maaseudulla taiteilijana työskentely on usein kuin umpihangessa tarpoisi, joten meille jotka jaksavat kaikesta huolimatta sinnikkäästi tehdä taidetta maaseudulla tai pienemmissä kaupungeissa (kuten Seinäjoella) pitäisi oikeasti luoda paremmat toimintaedellytykset. Lisää rahoitusta, enemmän työtilaisuuksia ja erityisesti reilusti pidempiä työsuhteita!

Itselläni on ollut todella paljon töitä myös sen jälkeen kun muutin Helsingistä Seinäjoelle, joten tavallaan kumoan osittain yllä sanottun. Myös maaseudulla asuva voi työskennellä taiteilijana. Mielenkiintoisia töitä on enemmän kuin ehtii tehdä. Mutta olen myös uurastanut hullun lailla ja luonut itse oman työkenttäni ja työtilaisuuteni. Seinäjoen lisäksi työskentelen koko ajan myös muissa kaupungeissa. Toivon, että tulevaisuudessa mielenkiintoisia ja pitempikestoisia työtilaisuuksia löytyisi myös Seinäjoelta ja ympäröivältä maaseudulta.

Hilla Hautanen: Näen taiteen tulevaisuuden maaseudun kentässä positiivisena ja innovatiivisena. Perinteiset ajatusmallit ja tavat tehdä ja kokea taidetta ovat juurtuneet syvälle, samalla syntyy jatkuvasti uutta ja innostavaa taidekentällä mm. erilaisten hankkeiden muodossa. Hyvänä esimerkkinä Green Care -hanke Etelä-Pohjanmaalla. Taide ei ole enää pelkästään vain taiteilijan tuottamia taideteoksia, kuten latomaisemia, vaan myös kommunikoivaa ja eri aloja yhteen saattavaa.

Taide kulkee käsi kädessä luontevasti maaseudulla luontoyhteyden ja esimerkiksi ruokakulttuurin kanssa. Yhteisöllisyys on noussut tärkeäksi teemaksi. Taiteen keinoin voidaan saattaa yhteen ihmisiä harvaan asutulla maaseudulla ja tarkastella omaa elinympäristöä uusista, mielenkiintoisista näkökulmista.

Minna Salonen: Näen taiteen tulevaisuuden suurena mahdollisuutena maaseudulla, kuten yleisestikin. Taiteen potentiaalia ihmisten elämän rikastuttajana ja viime kädessä terveyden edistäjänä ei ole täysin käsitetty. Taide voi olla yksi tapa tuoda ihmisiä yhteen harvaan asutulla maaseudulla ja luoda täten myös nykyelämään lisää yhteisöllisyyttä.

Yhteistyötä, kuraattorivierailuja

ja nostetta maaseututaiteelle

Yhteistyö Seinäjoen taiteilijaseuran kanssa on ollut hankkeen aikana jatkuvaa. Seura on osallistunut talkoisiin, tapahtumiin ja seminaareihin. Hanke on järjestänyt kuraattorivierailuja sekä sparrausta, joihin on osallistunut lähialueella toimivia taideyhdistyksiä sekä taiteilijoita. Pienellä paikkakunnalla on tärkeää, että yhdistykset tukevat toisiaan ja luovat yhteistyömalleja, jolloin saadaan nostetta alueelle. Hankkeen aikana on myös kartoitettu eri taidelainaamojen toimintoja ja suunniteltu uutta toimintamallia Seinäjoen taidelainaamolle. Tästä tuloksena on maaliskuussa 2020 avattu uudistettu Seinäjoen taiteilijaseuran taidelainaamo Parsi taide- ja kulttuurikeskus Kalevan Navetassa.

Taiteilija-kehittäjät vastasivat hankearvioinnissa yhdellä sanalla, mitä yhteisöllisessä tilassa pitää ottaa huomioon. Näitä olivat tasa-arvoisuus, kynnyksettömyys, vetovoimaisuus, jatkuvuus ja viihtyvyys. Nämä toisistaan tietämättä annetut vastaukset kokosivat hienosti yhteen tärkeimmät asiat yhteisöllistä tilaa luotaessa. Olipa kyse sitten taiteilijoiden työtilasta tai suuremmista alueista, jopa maaseudusta.

Taiteilija-kehittäjät toivoivat lisää kuraattoritapaamisia alueelle. Järjestimmekin keväällä 2019 kaksi kuraattoritapaamista. Ensimmäisenä pidettiin Taideyliopiston työelämälehtorin ja kuraattori Laura Köönikän (Finnish Art Agency) fasilitoima visiotyöpaja paikallisten taiteilijaseurojen kanssa. Tarkoituksena oli keskustella yhteistyöstä ja eri yhdistysten tulevaisuuden tavoitteista.

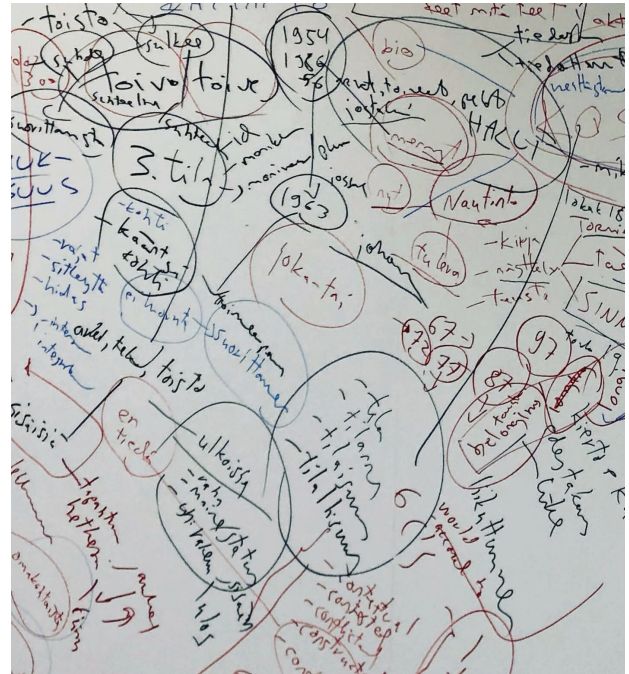
Työpajassa pohdittiin myös, miten saadaan lisää vaikuttavuutta ja toimintamahdollisuuksia alueella. Osallistujia oli Seinäjoen taiteilijaseurasta, Konsti ry:stä ja Varikko ry:stä.

Ilmapäivällä järjestettiin lisäksi 15 minuutin portfoliokatsauksia Köönikän ja paikallisten taiteilijoiden kesken. Yksilötapaamisissa käytiin yhdessä läpi taiteilijoiden projekteja ja löydettiin toimivia tapoja viedä taiteellista työtä eteenpäin.

Toinen kuraattoritapaaminen järjestettiin kuraattori ja tutkija Mika Hannulan pitämänä. Hannula luennoi taiteilijoille siitä, miten taide-teoksista kirjoitetaan. Tuloksena syntyi monta metria pitkä mindmap suoraan seinään kirjoitettuna siitä, miten asiat ja ilmiöt ovat kosketuksessa toisiinsa sekä vuoropuhelussa keskenään.

Jatkossa taiteilija-kehittäjät toivovat resursseja ja keinoja tuoda taiteilijoiden työtä esiin ja sitä kautta löytää taiteilijoille uusia työllistymismahdollisuuksia. Toivottiin jatkohanketta, yhteistyökuviota ja taiteilijan työn uuttamista myös rakenteisiin. Seinäjoen taidehalli on jatkamassa ohjelmassaan maaseudusta ammentavana taidetoimijana. Taidehalli on hankkeen avulla verkostoitunut kansainvälisesti ja alueellisesti. Paikallisesti on saatu huomiota ja kiitosta. Lisäksi on saatu alulle kokemuksia yhteistyöstä maaseudulla toimivien yritysten ja yhdistysten kanssa. Hankkeen aikana vierailtiin esimerkiksi liikuntavälineitä valmistavassa Eslan tehtaassa Kouran kylässä Seinäjoella.

Hankkeen aikana Seinäjoelle kartoitettiin taideresidenssiä. Johtopäätös oli, että yhteiskäyttöinen tila eri toimijoiden kanssa olisi tarpeen, jotta taiteilijavieraat pystyttäisiin majoittamaan pitemmäksi aikaa Seinäjoelle. Näin ollen taideresidenssiä pitäisi pyörittää yhteisesti muutaman yhdistyksen tai osuuskunnan voimavaroin.

Toinen kiinnostava residenssimahdollisuus olisi tutkijoiden ja taiteilijoiden välinen yhteistyö osana alueen kehittämistyötä.

Seinäjoki edistää asemaansa ruokakaupunkina vahvistamalla ruokaketjun osaamista ja ruokakulttuurin tukemista. On luontevaa tulevaisuudessa linkittyä ruoka-alaan ja ammentaa siitä taiteellista sisältöä ja kommentoida siitä nousevia teemoja taiteen keinoin. Seinäjoella toimii aktiivinen yliopistokeskus, jonka noin 20 tutkimusprofessorista hyvin monet käsittelevät tutkimuksessaan ruokaketjun eri osia, kuten alkutuotantoa, hyvinvointia, kuluttajakäyttäytymistä, elintarvikekehitystä, yrittäjyyttä ja logistiikkaa. Eräs tutkimuksen painopisteala on kestävät ruokaratkaisut. Sen alla useat tutkimusprofessoreista toimivat. Tutkiminen ja taiteellinen toiminta voisi tapahtua yhteistyössä alueen mautilojen, ruoanjake-lun, ravintoloiden ja tehtaiden ja kuluttajien kanssa. Paikallisesti tuttua ja paljon puhuttua teemaa, ruokaketjua, katsottaisiin siis uusista, taiteen ja tieteen näkökulmista. Tämä loisi taiteilijoille yhden merkittävän yhteistyökuvion alueella, joka lisäisi läpinäkyvyyttä ja mielenkiintoa ruoantuotannon prosesseihin.

Hienoja hetkiä koettiin, kun maaseututaidemalli -hanke valittiin European LEADER Association for Rural Development, lyhennettynä ELARD, 20-vuotis juhlaulkaisuun ”A LEADER Journey through Rural Europe”, jossa Suomesta on mukana kolme hanketta. Mullistaja -hanke on yksi näistä kolmesta. Maaseututaidemalli-hanke valittiin myös toiseksi Suomen ehdokkaista LEADER kategoriassa Euroopan maaseutuverkoston hankekilpailuun Rural Inspiration Award. Valitettavasti hanke ei päässyt finalistien joukkoon, mutta kaikista Suomen Leader -hankkeista valituksi tuleminen oli hieno saavutus.

Hankkeen aikana on opittu, miten toimintoja yhdistämällä voi saada parhaan tuloksen. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi ympäristön huoltoa yhdistettynä taiteelliseen toimintaan jne. Hanke on työllistänyt seitsemäätoista eri taiteilijaa ja kymmentä muuta kulttuuritoimijaa. Maaseututaidemalli-hanke oli mukana sparraamassa yhdistyksiä, kun Leader Liiveri avasi syksyllä 2019 Buustia Goes Art

-projektihaun yhdistyksille palkata taiteilija. Taiteilijan työn piti olla yhteisöä osallistavaa ja toiminnan tapahtua Liiverin alueella. Viisi taideprojektiä valittiin toteutettavaksi vuonna 2020.

Seinäjoen taidehalli jatkaa yhteistyötä maaseudun toimijoiden kanssa ja maaseudun maaperää taiteelle sopivaksi möyhennetään eri välittäjäorganisaatioiden ja taiteilijoiden avulla. Taiteilija-kehittäjän työ on merkityksellinen lisä jokaiseen kehittämis- ja tutkimushankkeisiin tai maaseudun elävöittämis- ja suojeluprojek-teihin. Taiteen avulla voi pyrkiä muutokseen, avartaa ajattelua ja kehittää alueen käyttöä. Taiteellinen ajattelu lisää toteutustapoihin pohdintaa eri näkökulmista, tilannekohtaista havainnointia sekä katsetta tulevaisuuteen.

Lähteet

Lehikainen Kai; Pässilä Anne;
Martin Mari; Pulkki Maiju (toim.), 2016,
Taiteilija kehittäjänä, Taideyliopiston
Teatterikorkeakoulu.

Kuvat:

Pii Anttila

Elina Teitti

Sanna Karimäki-Nuutinen

Tiina Laasonen

Atte Tanner

MuHStaja

mullistus

luoda

taiteilija

maaseutu

houkutus

